

**MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

**SPRÁVA O STAVE
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V ROKU 2013**

STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

ENVIRONMENTÁLNA POLITIKA

Globálnym koncepčným cieľom environmentálnej politiky SR je zveľaďovanie životného prostredia, ochrana jeho zložiek a prírody, ekologizácia a tvorba environmentálne bezpečnej, vhodnej a využiteľnej krajiny, racionálne využívanie zdrojov a celkové posilnenie a prepojenie environmentálneho piliera trvalo udržateľného rozvoja s jeho ekonomickým pilierom a sociálnym pilierom, s podporou dobudovania a skvalitnenia environmentálnej infraštruktúry.

Orientácia, zásady, priority a hlavné úlohy starostlivosti o životné prostredie na roky 2014 – 2020

MŽP SR naplňuje environmentálne ciele, vytýčené v **Programovom vyhlásení vlády SR na roky 2012 – 2016** ich rozpracovaním do strategických a koncepčných environmentálnych dokumentov, ale aj plnením jednotlivých čiastkových opatrení.

V marci 2013 bol poradou vedenia MŽP SR schválený koncepčný dokument štátnej environmentálnej politiky SR „**Orientácia, zásady, priority a hlavné úlohy starostlivosti o životné prostredie na roky 2014 – 2020**“.

Dokument **určil** na obdobie rokov 2014 až 2020 **desať zásad, osem strategických cieľov** a nasledujúcich **sedem odvetvových priorít** starostlivosti o životné prostredie SR:

1. ochrana a racionálne využívanie vôd a integrovaný environmentálny manažment povodí,
2. adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy a protipovodňová ochrana,
3. ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy, zavádzanie nízkouhlíkových a environmentálne vhodných technológií,
4. minimalizácia, zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadov, efektívne využívanie zdrojov a rozvoj zelenej ekonomiky,
5. starostlivosť o biologickú diverzitu, prírodné dedičstvo a o krajinu,
6. ochrana a racionálne využívanie horninového prostredia, odstraňovanie osobitných environmentálnych rizík a environmentálnych záťaží,
7. podpora environmentálnej výchovy, vzdelávania, vedy, výskumu a vývoja, environmentálneho monitoringu a informatiky a dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky.

Pre výber a hierarchizáciu hlavných úloh k uvedeným siedmim prioritám starostlivosti o životné prostredie bolo stanovených **päť kritérií**:

- výrazne zlepšiť stav životného prostredia, jeho zložiek a tiež celkového systému starostlivosti o toto prostredie ako súčasť meniacej sa environmentálnej situácie v Európe a vo svete, najmä účinnejšou prevenciou, efektívnym využívaním zdrojov a inováciou, spoločným úsilím všetkých zainteresovaných inštitúcií (partnerstvom), zvyšovaním environmentálneho povedomia spoločnosti, zameraním a maximálne možným zvýšením investícií na elimináciu konkrétnych páčivých environmentálnych problémov, obmedzujúcich aj rozvoj sociálno-ekonomických odvetví a regiónov,
- splniť všetky environmentálne záväzky SR stanovené v Zmluve o prístupí k EÚ (environmentálne acquis), s osobitným zreteľom na ochranu a racionálne využívanie vôd, znižovanie emisií a zlepšenie stavu odpadového hospodárstva,
- dosiahnuť spoločné strategické a koncepčné ciele EÚ, vyplývajúce najmä zo Stratégie Európa 2020, Obnovennej stratégie trvalo udržateľného rozvoja EÚ a zo 7. environmentálneho akčného programu EÚ,
- zabezpečiť dôslednejšie uplatňovanie environmentálneho práva a realizáciu hlavných cieľov a úloh z parciálnych environmentálnych koncepcií EÚ a SR, vedúcich najrýchlejšie k zlepšeniu stavu zložiek životného prostredia a zťažených oblastí, využívania zdrojov a adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy; monitorovanie a vyhodnocovanie účinnosti dosiahnutých výsledkov a plnenia hlavných úloh,
- vytvoriť lepšie východiskové podmienky pre zlepšovanie životného prostredia, budovanie vedomostnej spoločnosti a zabezpečovanie trvalo udržateľného rozvoja a zeleného rastu v SR a EÚ do roku 2050 a pre zvyšok 21. storočia.

Na základe uvedených kritérií bolo celkovo špecifikovaných 85 hlavných úloh.

Tento koncepčný dokument sa stal východiskom pre vypracovanie návrhu **Operačného programu Kvalita životného prostredia**.

ORGANIZÁCIA ŠTÁTNEJ SPRÁVY STAROSTLIVOSŤI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Organizácia miestnej štátnej správy **vrátane starostlivosti o životné prostredie** je definovaná **zákonom č. 180/2013 Z. z.** o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Miestna štátna správa **starostlivosti o životné prostredie** prešla v roku 2013 dvomi rozsiahlymi zmenami. Prvá zmena bola uskutočnená zákonom č. 345/2012 Z. z. o niektorých opatreniach v miestnej štátnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov s účinnosťou od 1. januára 2013, kedy boli zrušené krajské úrady životného prostredia. Pôsobnosť krajských úradov životného prostredia prešla **na obvodné úrady životného prostredia v sídlach krajov**.

Druhá zmena miestnej štátnej správy starostlivosti o životné prostredie bola vykonaná zákonom č. 180/2013 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým boli s účinnosťou od 1. októbra 2013 zrušené obvodné úrady životného prostredia a ich pôsobnosť prešla na okresné úrady MV SR.

Miestnu štátnu správu starostlivosti o životné prostredie vykonávajú **odborní starostlivosti o životné prostredie okresných úradov**, ktorých činnosť riadi a kontroluje MŽP SR. Tieto odbory starostlivosti o životné prostredie sú zriadené v **72 okresných úradoch**. Okrem toho sú v okresných úradoch v sídle kraja zriadené odbory opravných prostriedkov, ktorých súčasťou sú referáty starostlivosti o životné prostredie.

Ústredným orgánom štátnej správy starostlivosti o životné prostredie je v zmysle zákona č. 525/2003 Z. z. MŽP SR.

MŽP SR je zriaďovateľom 8 príspevkových organizácií:

- Slovenská agentúra životného prostredia v Banskej Bystrici,
- Štátny geologický ústav Dionýza Štúra v Bratislave,
- Slovenský hydrometeorologický ústav v Bratislave,
- Výskumný ústav vodného hospodárstva v Bratislave,
- Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva v Liptovskom Mikuláši,
- Slovenské banské múzeum v Banskej Štiavnici,
- Zoologická záhrada Bojnice,
- Štátna ochrana prírody SR v Banskej Bystrici,

a zakladateľom 3 štátnych podnikov:

- Slovenský vodohospodársky podnik v Banskej Štiavnici,
- Vodohospodárska výstavba v Bratislave,
- Moldavský recyklačný podnik v Moldave nad Bodvou.

V rámci rezortu je zriadená aj Slovenská inšpekcia životného prostredia, ktorá vykonáva inšpekčnú a kontrolnú činnosť v oblasti starostlivosti o životné prostredie, ako aj povoľovaciu činnosť v oblasti IPKZ.

Osobitné postavenie v rezorte MŽP SR má štátny Environmentálny fond, ustanovený zákonom č. 587/2004 Z. z. Environmentálny fond bol zriadený za účelom štátnej podpory starostlivosti o životné prostredie v súlade s prioritami a cieľmi stratégie štátnej environmentálnej politiky. Druhy podpory sú úvery a dotácie.

Ostatné sektory starostlivosti o životné prostredie, ktoré nie sú v kompetencii MŽP SR, ako aj na organizáciu a výkon miestnej štátnej správy starostlivosti o životné prostredie, zabezpečujú Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Ministerstvo zdravotníctva SR s Úradom verejného zdravotníctva SR, Ministerstvo kultúry SR s Pamiatkovým úradom SR, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR so Slovenskou akadémiou vied, Ministerstvo vnútra SR, Úrad jadrového dozoru SR v súlade s kompetenciami definovanými príslušnými zákonmi.

ENVIRONMENTÁLNE PRÁVO

V roku 2013 bolo v Zbierke zákonov uverejnených 9 zákonov a 12 vyhlášok MŽP SR.

- Zákon č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon č. 207/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 290/2013 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 311/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony
- Zákon č. 345/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 346/2013 Z. z. o obmedzení používania určitých nebezpečných látok v elektrických zariadeniach a elektronických zariadeniach a ktorým sa mení zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 434/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 17/2004 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 484/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon č. 506/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony
- Vyhláška MŽP SR č. 10/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje účel využitia výnosov z predaja kvót v dražbách
- Vyhláška MŽP SR č. 47/2013 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 110/2005 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení vyhlášky MŽP SR č. 449/2009 Z. z.
- Vyhláška MŽP SR č. 85/2013 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 126/2004 Z. z. o autorizácii, o vydávaní odborných posudkov vo veciach odpadov, o ustanovovaní osôb oprávnených na vydávanie posudkov a o overovaní odbornej spôsobilosti týchto osôb v znení vyhlášky č. 209/2005 Z. z.
- Vyhláška MŽP SR č. 86/2013 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 399/2005 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 151/2002 Z. z. o používaní genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov v znení neskorších predpisov
- Vyhláška MŽP SR č. 183/2013 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Vyhláška MŽP SR č. 209/2013 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 397/2003 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o meraní množstva vody dodanej verejným vodovodom a množstva vypúšťaných vôd, o spôsobe výpočtu množstva vypúšťaných odpadových vôd a vôd z povrchového odtoku a o smerných číslach spotreby vody
- Vyhláška MŽP SR č. 231/2013 Z. z. o informáciách podávaných Európskej komisii, o požiadavkách na vedenie prevádzkovej evidencie, o údajoch oznamovaných do Národného emisného informačného systému a o súbore technicko-prevádzkových parametrov a technicko-organizačných opatrení
- Vyhláška MŽP SR č. 285/2013 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 125/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o spracúvaní starých vozidiel a o niektorých požiadavkách na výrobu vozidiel v znení neskorších predpisov
- Vyhláška MŽP SR č. 310/2013 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch
- Vyhláška MŽP SR č. 442/2013 Z. z., ktorou sa mení vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja SR č. 360/2010 Z. z. o kvalite ovzdušia
- Vyhláška MŽP SR č. 465/2013 Z. z. o technických požiadavkách na elektrické zariadenia a elektronické zariadenia
- Vyhláška MŽP SR č. 466/2013 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 440/2008 Z. z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Dunajské luhy

POSUDZOVANIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Účelom zákona je najmä

- včasne a účinne **zabezpečiť vysokú úroveň ochrany životného prostredia** a prispieť k integrácii environmentálnych aspektov do prípravy a schvaľovania strategických dokumentov so zreteľom na podporu trvalo udržateľného rozvoja,
- zistiť, opísať a vyhodnotiť **priame a nepriame vplyvy** navrhovaného strategického dokumentu a navrhovanej činnosti na životné prostredie,
- objasniť a porovnať **výhody a nevýhody** návrhu strategického dokumentu a navrhovanej činnosti vrátane ich variantov a to aj v porovnaní s nulovým variantom,
- určiť opatrenia, ktoré **zabránia** znečisťovaniu životného prostredia, **zmiernia** znečisťovanie životného prostredia alebo **zabránia** poškodzovaniu životného prostredia, e) **získať odborný podklad** na schválenie strategického dokumentu a na vydanie rozhodnutia o povolení činnosti podľa osobitných predpisov.

Zákon č. 24/2006 o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Proces posudzovania vplyvov na životné prostredie je v podmienkach SR upravený **zákonom č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon)**. V roku 2013 bolo celkovo ukončených 797 posudzovaní navrhovaných činností a 290 posudzovaní strategických dokumentov.

Významné strategické dokumenty, posudzované v roku 2013 boli jednotlivé operačné programy pre programovacie obdobie 2014 – 2020, napr. Partnerská dohoda SR na roky 2014 – 2020, Návrh Operačného programu Kvalita životného prostredia (2014 – 2020), Stratégia rozvoja cestovného ruchu do roku 2020, Operačný program Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020, ako aj programy cezhraničnej spolupráce s Maďarskom, Českom, Rakúskom, Poľskom atď.

V oblasti medzinárodnej spolupráce zástupcovia MŽP SR zabezpečovali plnenie úloh, vyplývajúcich zo smerníc týkajúcich sa posudzovania vplyvov na životné prostredie na úrovni jednotlivých činností (EIA) a strategických dokumentov a Dohovoru o hodnotení vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice (Dohovor z Espoo). Zúčastňovali sa taktiež konzultácií, poskytovali Európskej komisii v súlade s predpismi ES relevantné informácie v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie.

Uznesením vlády SR č. 330/2014 bola schválená **novela zákona** č. 24/2006 Z. z., ktorá bola vypracovaná vo väzbe na výzvu Európskej komisie (EK) voči SR odstrániť transpozičný deficit smernice EIA identifikovaný zo strany EK.

Tabuľka 159 Počet ukončených posudzovaní navrhovaných činností v SR podľa rokov a krajov v období 1994 – 2013

	BB kraj	BA kraj	NR kraj	KE kraj	PO kraj	TN kraj	TT kraj	ZA kraj	Spolu
1994	0	0	0	0	0	0	0	1	1
1995	8	8	12	9	7	6	12	5	67
1996	8	6	12	17	8	5	7	12	75
1997	7	12	7	9	13	7	8	9	72
1998	11	6	3	13	8	3	4	8	56
1999	7	10	3	5	3	1	2	4	35
2000	3	2	5	7	5	3	5	13	43
2001	46	38	37	23	25	24	10	24	227
2002	36	67	54	50	32	35	38	33	345
2003	51	78	73	49	54	48	44	39	436
2004	55	114	60	40	57	39	71	62	498
2005	57	134	70	48	58	37	57	65	526
2006	28	72	57	16	32	18	65	41	329
2007	75	124	91	86	85	68	131	74	734
2008	84	126	123	88	89	79	197	103	889
2009	67	124	90	76	91	53	86	62	649

2010	69	71	64	68	104	42	85	41	544
2011	62	47	78	76	107	34	88	67	559
2012	71	135	182	75	98	65	190	84	900
2013	71	109	195	64	79	51	164	64	797
Spolu	816	1 283	1 216	819	955	618	1 264	811	7 782

Zdroj: MŽP SR

Tabuľka 160 Počet ukončených posudzovaní strategických dokumentov v SR podľa rokov a krajov v období 2006 – 2013

	BB kraj	BA kraj	NR kraj	KE kraj	PO kraj	TN kraj	TT kraj	ZA kraj	Spolu
2006	1	1	0	3	1	3	6	1	16
2007	10	6	8	11	22	4	14	6	81
2008	12	16	23	29	33	10	26	11	160
2009	12	19	13	12	11	6	24	2	99
2010	14	22	27	22	29	9	22	4	149
2011	13	13	16	17	42	7	25	3	136
2012	40	20	29	45	51	26	31	21	263
2013	32	28	32	30	65	37	44	22	290
Spolu	134	125	148	169	254	102	192	70	1 194

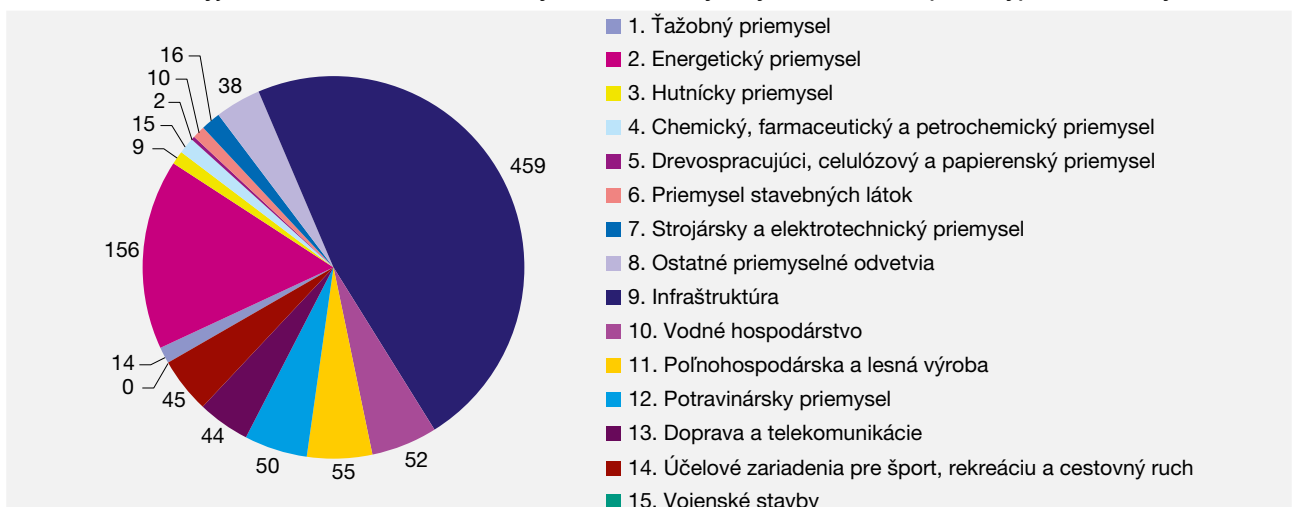
Zdroj: MŽP SR

Tabuľka 161 Prehľad posudzovaných strategických dokumentov a navrhovaných činností v SR v roku 2013 podľa kompetencií príslušných orgánov

Ministerstvo životného prostredia SR	
Počet posudzovaných stavieb a činností–EIA	287
Počet vydaných záverečných stanovísk–EIA	56
Počet posudzovaných návrhov strategických dokumentov–SEA	22
Počet vydaných záverečných stanovísk a rozhodnutí–SEA	11
Počet vyjadrení o zmene činnosti	213
Okresný úrad	
Počet posudzovaných stavieb a činností–EIA	573
Počet vydaných rozhodnutí a záverečných stanovísk–EIA	399
Počet posudzovaných návrhov strategických dokumentov–SEA	300
Počet rozhodnutí a záverečných stanovísk–SEA	273
Počet vyjadrení o zmene činnosti	152

Zdroj: MŽP SR

Graf 177 Podiel vyjadrení, rozhodnutí a záverečných stanovísk vydaných v roku 2013 podľa typu navrhovaných činností

Zdroj: MŽP SR

INTEGROVANÁ KONTROLA A PREVENIA ZNEČIŠŤOVANIA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania je súbor opatrení zameraných na prevenciu znečisťovania životného prostredia, na znižovanie emisií do ovzdušia, vody a pôdy, na obmedzenie vzniku odpadu a na zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadu s cieľom dosiahnuť vysokú celkovú úroveň ochrany životného prostredia.

Najlepšia dostupná technika je najúčinnější a najpokrokovejší stav rozvoja činností, technológií a spôsob ich prevádzkovania, ktorý preukazuje praktickú vhodnosť určitej techniky, najmä z hľadiska určovania emisných limitov sledujúcich predchádzanie vzniku emisií v prevádzke s cieľom prevencie, a ak to nie je možné, aspoň zníženie emisií a vplyvu na životné prostredie...“

Zákon č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania životného prostredia (IPKZ) bola riešená **zákonom č. 245/2003 Z. z.** o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Od 15.3.2013 vstúpil do platnosti nový **zákon č. 39/2013 Z. z.** o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o IPKZ). Činnosti, na ktoré sa vzťahuje vydanie integrovaného povolenia, sú uvedené v prílohe č. 1 zákona o IPKZ. Vykonávacím predpisom k zákonu o IPKZ je **vyhláška MŽP SR č. 183/2013 Z. z.** o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Podľa zákona č. 205/2004 Z. z. o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa povinnosť subjektov oznamovať vybrané informácie do Národného registra znečisťovania zlúčila s povinnosťou vyplývajúcou pre subjekty majúce oznamovaciu povinnosť podľa zákona o IPKZ. Na účely získavania presne potrebných údajov z problematiky oboch zákonov sa vyhláškou MŽP SR č. 448/2010 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 205/2004 Z. z., ustanovil aj obsah a vzorová štruktúra oznámenia a podrobnosti o podmienkach a spôsobe jeho podania. Správnym orgánom v procese integrovaného povoľovania a vydávania integrovaných povolení je SIŽP, ktorá zároveň aj vykonáva kontrolnú činnosť v uvedenom procese.

V roku 2013 bolo podaných celkom **574 žiadostí**. V 524 prípadoch z celkového počtu podaných žiadostí žiadali prevádzkovatelia o zmenu už vydaného integrovaného povolenia. V 10 prípadoch bola žiadosť podaná na novú prevádzku a 38 samostatných žiadostí sa týkalo konania podľa zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „stavebný zákon“). Okrem toho dvaja prevádzkovatelia dobrovoľne požiadali o vydanie integrovaného povolenia na novú prevádzku v zmysle § 2 ods. 4 písm. b) zákona č. 245/2003 Z. z.

Tabuľka 162 Prehľad počtu vydaných povolení IPKZ v rokoch 2005 – 2013

	Energetika	Výroba a spracovanie kovov	Spracovanie nerastov	Chemický priemysel	Nakladanie s odpadmi	Ostatné prevádzky	Bez kategórie/Stavebné povolenie	Spolu
2005	17	18	14	17	43	24	-	133
2006	28	29	34	26	45	77	-	240 ¹⁾
2007	42	54	48	45	69	122	68	450 ²⁾
2008	67	72	84	41	111	97	120	592
2009	72	68	69	70	94	82	163	618
2010	57	55	69	45	68	84	159	537
2011	82	59	43	55	81	74	179	573
2012	69	46	50	69	85	66	187	572
2013	101	89	89	71	93	91	2	536

¹⁾ 1 povolenie vydané na základe dobrovoľne podanej žiadosti,

²⁾ 2 povolenia vydané na základe dobrovoľne podanej žiadosti

Zdroj: SIŽP

V roku 2013 bolo **vykonaných 272 kontrol** plnenia podmienok integrovaných povolení, v rámci ktorých bol vykonaný štátny stavebný dohľad, preverovanie správnosti údajov uvedených v žiadosti o vydanie integrovaného povolenia, ako aj preskúmanie podmienok integrovaných povolení. Tak isto sú tam zahrnuté environmentálne kontroly podľa § 34 zákona č. 39/2013 Z. z., ako aj kontroly vykonané na základe podnetov. Z celkového počtu kontrol bolo 178 kontrol podmienok integrovaných povolení, 88 kontrol preverovania správnosti údajov uvedených v žiadosti o vydanie integrovaného povolenia (obhliadka), 5 kontrol tvorilo štátny stavebný dohľad. Z celkového počtu 272 vykonaných kontrol preukázalo, že 29 prevádzok nebolo prevádzkovaných v súlade s podmienkami integrovaných povolení.

Tabuľka 163 Počet vykonaných kontrol SIŽP v rokoch 2005 – 2013 za jednotlivé kategórie činností

	Energetika	Výroba a spracovanie kovov	Spracovanie nerastov	Chemický priemysel	Nakladanie s odpadmi	Ostatné prevádzky	Spolu
2005	-	1	-	-	10	5	16
2006	-	1	6	2	11	4	24
2007	30	18	19	33	32	76	208+1 ¹⁾
2008	26	28	29	24	74	54	236 ²⁾
2009	40	43	38	37	103	91	398 ³⁾
2010	28	34	29	23	70	69	253
2011	28	27	35	26	73	46	235 ⁴⁾
2012	19	33	21	21	68	51	213 ⁵⁾
2013	33	50	24	26	76	60	272

¹⁾ 1 kontrola vykonaná v prevádzke, ktorá dobrovoľne podala žiadosť,

²⁾ 1 činnosť nezaradená – ČOV,

³⁾ v tom 46 šetrených podnetov,

⁴⁾ v tom 65 šetrených podnetov,

⁵⁾ v tom 63 šetrených podnetov

Zdroj: SIŽP

PREVENIA A NÁPRAVA ENVIRONMENTÁLNYCH ŠKÔD

Environmentálna škoda je škoda na

- chránených druhoch a chránených biotopoch, ktorá má závažné nepriaznivé účinky na dosahovanie alebo udržiavanie priaznivého stavu ochrany chránených druhov a chránených biotopov, s výnimkou už skôr identifikovaných nepriaznivých účinkov vzniknutých následkom konania prevádzkovateľa, na ktoré bol výslovne oprávnený v súlade s osobitným predpisom,
- vode, ktorá má závažné nepriaznivé účinky na ekologický, chemický alebo kvantitatívny stav vôd alebo na ekologický potenciál vôd, s výnimkou nepriaznivých účinkov ustanovených v osobitnom predpise, alebo
- pôde, spočívajúca v znečistení pôdy predstavujúcom závažné riziko nepriaznivých účinkov na zdravie v dôsledku priameho alebo nepriameho zavedenia látok, prípravkov, organizmov alebo mikroorganizmov na pôdu, do pôdy alebo pod jej povrch.

Zákon č. 359/2007 Z. z. o prevencii a náprave environmentálnych škôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

V roku 2007 SR transponovala do svojho právneho poriadku smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2004/35/ES o environmentálnej zodpovednosti pri prevencii a odstraňovaní environmentálnych škôd prostredníctvom **zákona č. 359/2007 Z. z. o prevencii a náprave environmentálnych škôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o PNEŠ)**.

Environmentálnou škodou podľa tohto zákona nie je akékoľvek poškodenie životného prostredia, ale len **škoda na chránených druhoch a biotopoch európskeho významu, na vode a na pôde**. Za škodu sa považuje významná nepriaznivá zmena niektorého z uvedených prírodných zdrojov nezávisle od toho, či bola spôsobená porušením právnych predpisov alebo konaním v súlade s právnymi predpismi. Zodpovednosť za environmentálnu škodu majú prevádzkovatelia vykonávajúci pracovné činnosti taxatívne vymenované v zákone o PNEŠ (objektívna zodpovednosť) a prevádzkovatelia vykonávajúci iné pracovné činnosti (subjektívna zodpovednosť), ktorá sa týka len škody na chránených druhoch a biotopoch.

Prevádzkovatelia sú podľa zákona povinní predchádzať hrozbe vzniku environmentálnej škody prijatím a vykonaním preventívnych opatrení a v prípade vzniku environmentálnej škody sú povinní prijať a vykonať nápravné opatrenia.

V apríli 2013 MŽP SR v spolupráci so SAŽP vypracovalo Správu o vykonávaní smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/35/ES o environmentálnej zodpovednosti pri prevencii a odstraňovaní environmentálnych škôd, ktorá bola predložená Európskej komisii. Cieľom správy bolo poskytnúť Európskej komisii informácie o skúsenostiach získaných pri uplatňovaní predmetnej smernice.

SAŽP vyvíjala aktivity v rámci **Informačného systému prevencie a nápravy environmentálnych škôd** – www.enviroportal.sk/environmentalne-skody, ktorý bol do praxe zavedený v roku 2010. Jeho cieľom je zhromažďovanie údajov a poskytovanie informácií na úseku prevencie a nápravy environmentálnych škôd, ich priebežné a efektívne sprístupnenie užívateľom, vytvorenie podmienok pre plnenie informačných povinností SR na národnej a medzinárodnej úrovni.

V roku **2013 nebola v podmienkach SR zaznamenaná žiadna environmentálna škoda** v zmysle zákona o PNEŠ.

PREVENCIA ZÁVAŽNÝCH PRIEMYSELNÝCH HAVÁRIÍ

Závažnou priemyselnou haváriou je udalosť, ako je najmä nadmerná emisia, požiar alebo výbuch s prítomnosťou jednej alebo viacerých vybraných nebezpečných látok, vyplývajúca z nekontrolovateľného vývoja v prevádzke, ktoréhokoľvek z podnikov, na ktoré sa vzťahuje tento zákon a ktorá vedie bezprostredne alebo následne k vážnemu poškodeniu alebo ohrozeniu života alebo zdravia ľudí, životného prostredia alebo majetku v rámci podniku alebo mimo neho.

§ 2 písm. h) zákona č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

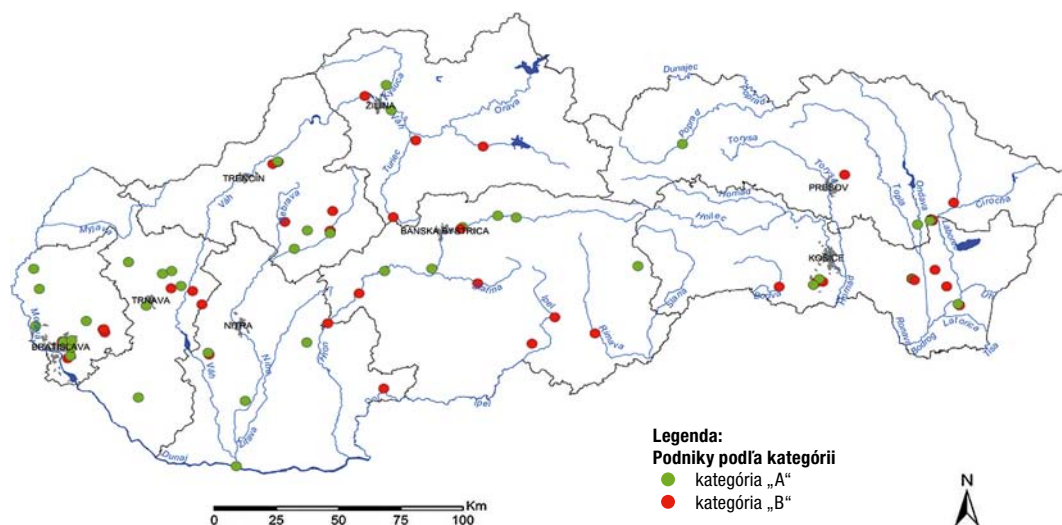
Smernica Rady 96/82/ES o kontrole nebezpečenstiev veľkých havárií s prítomnosťou nebezpečných látok (SEVESO II) je transponovaná do právnych predpisov SR:

- **zákonom č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o haváriách),**
- **vyhláškou MŽP SR č. 489/2002 Z. z.,** ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- **vyhláškou MŽP SR č. 490/2002 Z. z. o bezpečnostnej správe a o havarijnom pláne v znení neskorších predpisov.**

Ich cieľom je predchádzať vzniku závažných priemyselných havárií s prítomnosťou nebezpečných látok a obmedziť následky takýchto havárií na ľudí a životné prostredie.

Zákon o haváriách rozdeľuje podniky podľa celkového množstva vybraných nebezpečných látok prítomných v podniku na podniky **nižšej úrovne** – podniky **kategórie A** a podniky vyššej úrovne – podniky **kategórie B (tzv. SEVESO podniky)**.

K decembru 2013 bolo v SR celkovo evidovaných 81 SEVESO podnikov, z toho 38 podnikov kategórie A a 43 podnikov kategórie B.

Pozn. Grafické zobrazenie môže zahŕňať viac podnikov príslušnej kategórie v jednej lokalite, vyjadrené spoločným grafickým znakom

Zdroj: MŽP SR

Tabuľka 164 Počet SEVESO podnikov v jednotlivých krajoch v roku 2013

Kraj	Počet podnikov kategórie A	Počet podnikov kategórie B	Spolu
Bratislavský	8	5	13
Trnavský	6	4	10
Nitriansky	4	3	7
Trenčiansky	4	5	9
Banskobystrický	7	8	15
Žilinský	2	4	6
Prešovský	2	2	4
Košický	5	12	17
Spolu	38	43	81

Zdroj: MŽP SR

Každoročne sa aktualizuje **Informačný systém prevencie závažných priemyselných havárií**, cieľom ktorého je zhromažďovanie údajov a poskytovanie aktuálnych informácií o prevencii závažných priemyselných havárií (<http://enviroportal.sk/seveso/informacny-system.php>).

MŽP SR nebola v roku 2013 hlásená **žiadna závažná priemyselná havária** v zmysle zákona o haváriách. Medializované udalosti, ako napr. požiare, alebo úniky chemických látok do životného prostredia sa neudiali v podnikoch spadajúcich pod režim zákona o haváriách.

ENVIRONMENTÁLNE HODNOTENIE A OZNAČOVANIE PRODUKTOV

Národnou environmentálnou značkou je značka, ktorou sa na základe overenia postupom ustanoveným týmto zákonom osvedčuje, že príslušný produkt spĺňa nadštandardné požiadavky z hľadiska ochrany životného prostredia oproti iným produktom z tej istej skupiny produktov.

Zákon 469/2002 o environmentálnom označovaní výrobkov v znení neskorších predpisov.

Schéma environmentálnej značky EÚ je súčasťou politiky udržateľnej spotreby a výroby Spoločenstva, ktorej cieľom je zmiernenie negatívneho vplyvu spotreby a výroby na životné prostredie, zdravie, klímu a prírodné zdroje.

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 66/2010 o environmentálnej značke EÚ.

• Environmentálne označovanie typu I

Environmentálne označovanie produktov sa v SR realizuje od roku 1997, kedy bol ministrom životného prostredia vyhlásený **Národný program environmentálneho hodnotenia a označovania výrobkov (NPEHOV)**. Prostredníctvom národnej schémy environmentálneho označovania MŽP SR udeľuje výrobkom a službám, ktoré splnili prísne environmentálne kritériá národnú environmentálnu značku **Environmentálne vhodný produkt (EVP)**. Od roku 2002 podmienky a postup pri udeľovaní a používaní národnej značky upravuje **zákon č. 469/2002 Z. z.** o environmentálnom označovaní výrobkov v znení neskorších predpisov.

Národné environmentálne kritériá pre určené skupiny produktov sú vydávané ako osobitné podmienky formou **oznámení MŽP SR** a uverejňované vo Vestníkoch MŽP SR. Celkovo od roku 1997 boli vytvorené národné environmentálne kritériá na **39 skupín produktov**. V roku 2013 boli platné osobitné podmienky pre nasledujúcich 16 skupín produktov:

1. Plynové infražiarice
2. Biodegradovateľné plastové materiály a produkty z nich
3. Sorpčné materiály
4. Cementy
5. Vykurovacie kotly na plyné palivá vybavené horákom s ventilátorom alebo atmosférickým horákom

6. Lepidlá a tmely
7. Tuhé ušľachtilé biopalivá
8. Baliaci papier a vlnitá lepenka
9. Drôtokamenné konštrukcie
10. Dosky na báze dreva
11. Zariadenia na spaľovanie tuhej biomasy
12. Prostriedky na zimnú údržbu
13. Murovacie materiály
14. Tissue papier
15. Okná a vonkajšie dvere
16. Betónové strešné krytiny

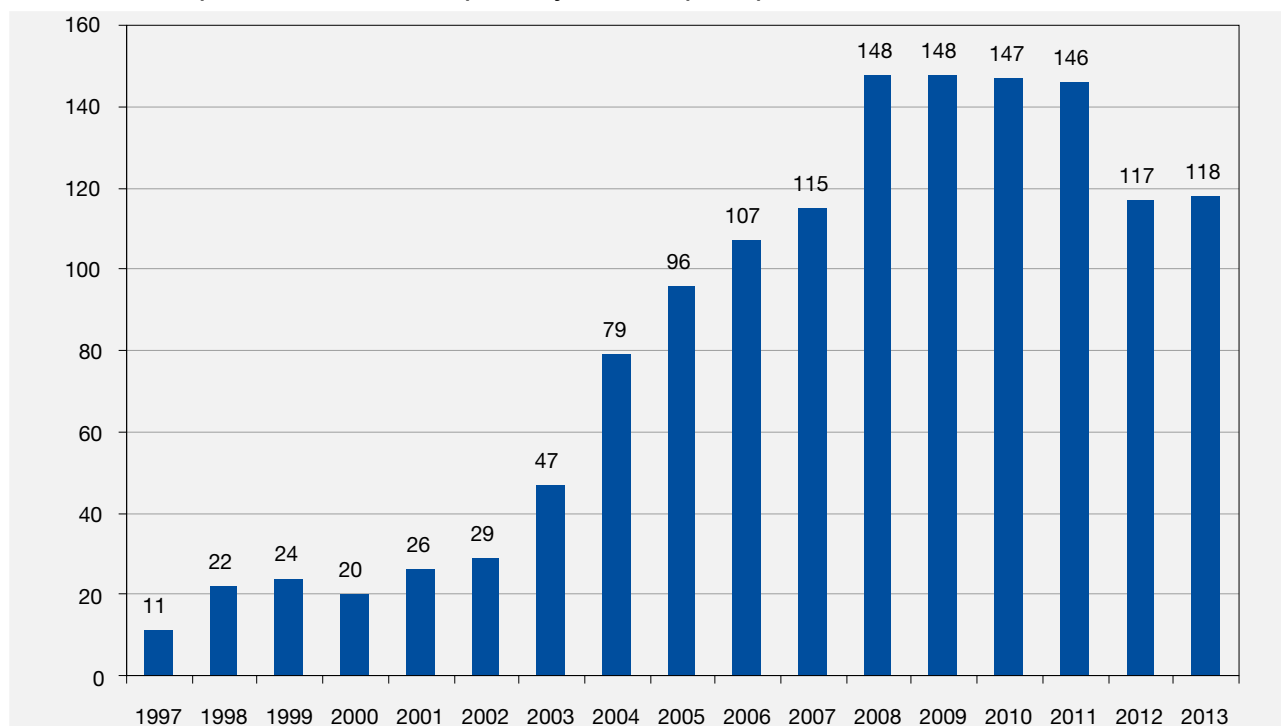

Platné oznámenia MŽP SR sú uvedené na stránke www.sazp.sk.

Na základe prejaveneho záujmu výrobcov, dovozcov, predajcov alebo poskytovateľov služieb o udelenie národnej environmentálnej značky sa vykonáva posúdenie zhody prihlásených produktov so stanovenými osobitnými podmienkami pre určenú skupinu produktov. Celkovo bolo od roku 1997 v SR posúdených a ocenených značkou EVP **237 produktov**. Najväčší celkový počet produktov s právom používať národnú environmentálnu značku EVP – 148 bol zaznamenaný v rokoch 2008 a 2009, v roku 2013 sa znížil na 118. Trend vývoja prírastku produktov so značkou EVP má klesajúci charakter.

Platný register produktov so značkou EVP je uvedený na www.sazp.sk.

Graf 178 Počet produktov, ktoré mali v príslušných rokoch právo používať značku EVP

Zdroj: SAŽP

Tabuľka 165 Držitelia národnej značky EVP v roku 2013

1. Považská cementáreň, a. s., Ladce (<i>cementy</i>)
2. FESTAP, s. r. o., Bratislava (<i>smaltované vane a sprchovacie misy</i>)
3. HAPPY END, s. r. o., Pezinok (<i>sorpčné materiály</i>)
4. Johan ENVIRO, s. r. o., Bratislava (<i>sorpčné materiály</i>)
5. BRAMAC – strešné systémy, s. r. o., Ivanka pri Nitre (<i>betónové škridly</i>)
6. COMPAG, s. r. o., Bratislava (<i>drôtokamenné konštrukcie</i>)
7. MACCAFERRI CENTRAL EUROPE, s. r. o., Brezová pod Bradlom (<i>drôtokamenné konštrukcie</i>)

Zdroj: SAŽP

Vstupom SR do EÚ v roku 2004 vznikla pre žiadateľov možnosť získať na produkty európsku environmentálnu značku **Európsky kvet** (v súčasnosti **environmentálna značka Európskej únie**) podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1 980/2000, ktoré bolo neskôr revidované a nahradené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 66/2010 o environmentálnej značke EÚ.

Environmentálne kritériá pre určené skupiny produktov na udelenie **environmentálnej značky EÚ (EU Ecolabel)** sú vydávané formou **rozhodnutí Európskej komisie (EK)** a uverejňované v Úradnom vestníku Európskej únie.

Platné rozhodnutia EK na určené skupiny produktov sú uvedené na stránke <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel>.

Celkovo bolo od roku 2004 v SR posúdených a ocenených environmentálnou značkou EÚ **14 produktov (12 výrobkov a 2 služby)**. Najväčší počet žiadostí o udelenie značky EÚ zo strany výrobcov a poskytovateľov služieb bol zaznamenaný začiatkom roku 2012, čo sa významne prejavilo aj na celkovom počte ocenených produktov touto značkou v roku 2013 (9 produktov). Trend vývoja prírastku produktov s environmentálnou značkou EÚ má stúpajúci charakter.

V roku 2013 boli držiteľmi environmentálnej značky EÚ tieto spoločnosti:

- SHP Slavošovce, a. s., Slavošovce (*výrobky z tissue papiera*),
- SHP Harmanec, a. s., Harmanec (*výrobky z tissue papiera*),
- Slovenská Grafia, a. s., Bratislava (*výrobky z potlačeného papiera*),
- Daira, s. r. o., Košice (*ubytovacia služba*).

Platný register produktov s environmentálnou značkou EÚ je uvedený na www.sazp.sk.

Tabuľka 166 Počet produktov, ktoré mali v príslušných rokoch právo používať environmentálnu značku EÚ

Rok	2004 až 2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet produktov	0	1	5	5	3	3	9

Zdroj: SAŽP

• Environmentálne označovanie typu II

Zásady a princípy environmentálneho označovania typu II sú štandardizované v medzinárodnej norme ISO 14 021 (STN EN ISO 14 021). Tento typ označovania umožňuje uvádzať vlastné vyhlásenia tvrdení o environmentálnych vlastnostiach výrobkov, formulované výrobcami, dovozcami, distribútormi, maloobchodníkmi alebo kýmkoľvek, kto má pravdepodobný prospech z tvrdenia. Vlastné vyhlásenia sa môžu uvádzať aj bez certifikácie treťou stranou. Označovanie typu II umožňuje výrobcovi alebo dovozcom, zlepšujúcim svoje environmentálne správanie a environmentálnu kvalitu výrobkov, zvýšiť svoju konkurencieschopnosť v prípade, keď nie sú vopred stanovené špecifické požiadavky v rámci národného alebo európskeho systému označovania. Overenie environmentálneho vyhlásenia vykonáva SAŽP. Tento typ overenia vykonala SAŽP celkovo u štyroch organizácií.

Platný register organizácií, ktorým bola potvrdená platnosť tvrdenia o environmentálnych vlastnostiach výrobku je uvedený na www.sazp.sk.

ENVIRONMENTÁLNE MANAŽÉRSTVO A AUDIT

Cieľom EMAS, dôležitého nástroja akčného plánu pre trvalo udržateľnú spotrebu a výrobu a trvalo udržateľnú priemyselnú politiku, je podporovať neustále zlepšovanie environmentálneho správania organizácií vytvorením a zavedením systémov environmentálneho manažérstva organizáciami, systematickým, objektívnym a pravidelným hodnotením výkonu takýchto systémov, poskytovaním informácií o environmentálnom správaní, otvoreným dialógom s verejnosťou a s ďalšími zainteresovanými stranami, aktívnou účasťou zamestnancov v organizáciách a zabezpečením vhodnej odbornej prípravy.

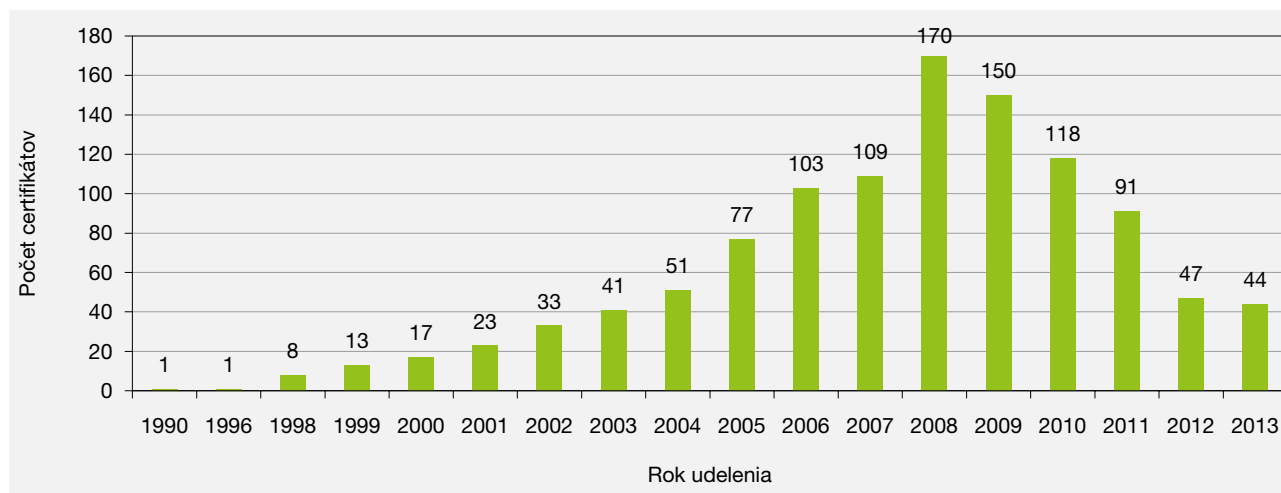
Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009 o dobrovoľnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit.

• **Systém environmentálneho manažérstva podľa medzinárodnej normy ISO 14001**

Systém environmentálneho manažérstva (EMS) podľa normy ISO 14001 je zložkou komplexného systému manažérstva, ktorá obsahuje postupy, procesy a prostriedky na prípravu, realizáciu, preskúmanie a udržiavanie environmentálnej politiky, cieľovo orientovanou na realizáciu zámerov v oblasti starostlivosti o životné prostredie. Systém EMS predstavuje súbor vzájomne previazaných aktivít, ktorých cieľom je neustále zlepšovať environmentálne správanie organizácie, resp. prispôbovať ho meniacim sa podmienkam činnosti organizácie a jej okolia.

V roku 2013 **pribudlo v SR 44 nových organizácií** so zavedeným a certifikovaným EMS, čím sa celkový počet evidovaných organizácií s certifikovaným EMS podľa normy ISO 14001 od roku 1996 zvýšil na 1 292.

Graf 179 Certifikácia EMS podľa normy ISO 14001 - vývoj prírastku organizácií s certifikovaným EMS

Poznámka:

Vývoj certifikácie systémov environmentálneho manažérstva (EMS) podľa normy ISO 14001 je spracovaný z dostupných informácií poskytnutých certifikačnými orgánmi s akreditáciou v SR.

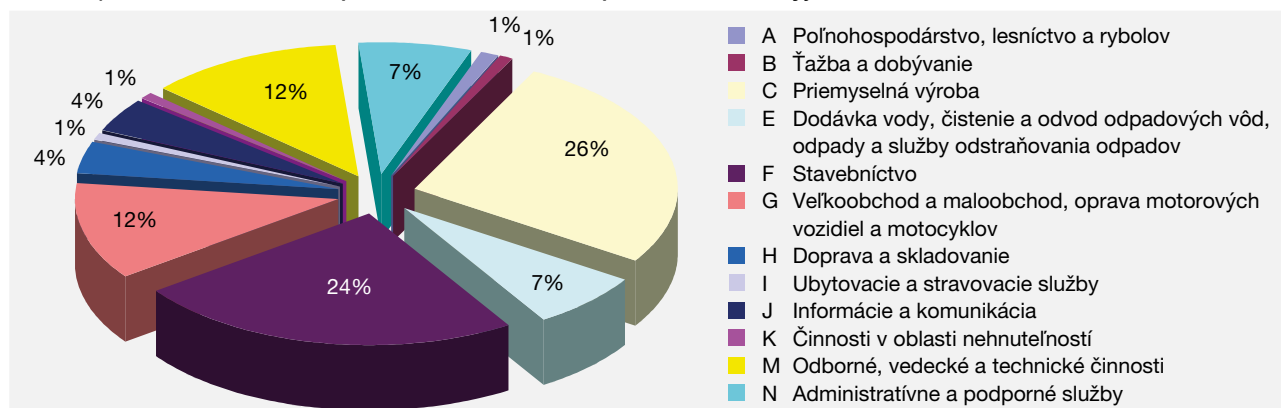
Rozdielnosť hodnôt ročných prírastkov v jednotlivých rokoch oproti zobrazeniam z predchádzajúcich rokov vyplýva z dynamickej povahy databázy organizácií s certifikovaným EMS, a preto sa všetky zmeny a doplnenia údajov o certifikovaných organizáciách automaticky prejavujú v štatistickom vyhodnotení.

S cieľom zabezpečenia čo najvyššej miery spoľahlivosti a kvality výsledkov monitorovania certifikácie EMS sa preto spracovávajú a aktualizujú i údaje získané za predchádzajúce obdobia. Z tohto dôvodu sa zmeny hodnôt prejavujú v širšom časovom intervale.

Zdroj: SAŽP

V priebehu roku 2013 pribudlo najviac certifikovaných organizácií v sektore **C** (priemyselná výroba) s **27 %** podielom v rámci ročného prírastku certifikovaných organizácií. Nasleduje sekcia **F** (stavebníctvo) s **24 %** podielom, ďalej nasledujú sekcie **G** (veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov) a **M** (odborné, vedecké a technické činnosti) s **12 %**, sekcie **E** (dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov) a **N** (administratívne a podporné služby) zhodne so **7 %** podielom. Pod hranicou 5 % boli sekcie **H** (doprava a skladovanie) a **J** (informácie a komunikácia) so **4 %** a s **1 %** podielom sekcie **A** (poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov), **B** (ťažba a dobývanie), **I** (ubytovacie a stravovacie služby) a **L** (činnosti v oblasti nehnuteľností).

Graf 180 Certifikácia EMS podľa normy ISO 14001 v SR podľa ŠKEČ (štatistická klasifikácia ekonomických činností) – štruktúra ročného prírastku za rok 2013 v percentuálnom vyjadrení

Zdroj: SAŽP

• Schéma Európskeho spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS)

Podmienky pre účasť organizácií v EMAS stanovuje **nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009** o dobrovoľnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS III) a na národnej úrovni je to **zákon č. 351/2012 Z. z.** o environmentálnom overovaní a registrácii organizácií v schéme EÚ pre environmentálne manažérstvo a audit a o zmene a doplnení niektorých zákonov s účinnosťou od 1. decembra 2012.

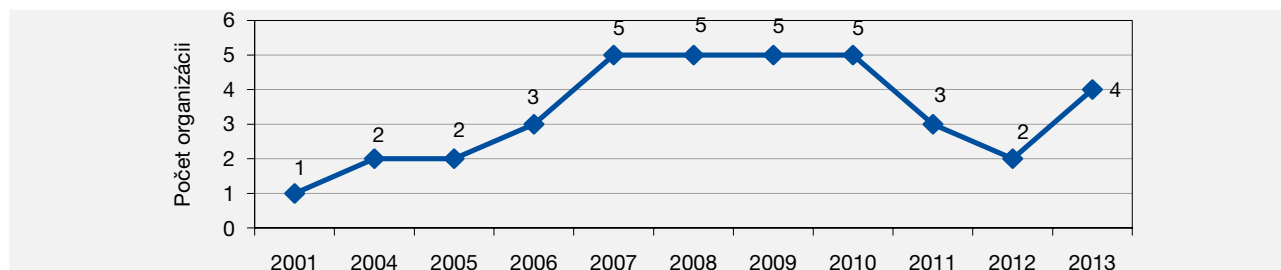
Plnenie požiadaviek na implementáciu schémy EMAS je oproti požiadavkám normy ISO 14001 náročnejšie, čo sa prejavuje v počte registrácií na národnej úrovni.

Ku koncu roka 2013 boli v registri EMAS zapísané:

- 1 organizácia zo sektora „Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti“ – **SEWA, a. s., Bratislava**
- 1 organizácia zo sektora „Výroba plastových obalov“ – **Gold-Pack, s. r. o., Beluša**
- 2 organizácie zo sektora „Výroba ložísk, ozubených kolies, prevodových a ovládacích prvkov a ostatných dielov a príslušenstva pre motorové vozidlá“ – **INA Kysuce, s. r. o., Kysucké Nové Mesto** a **INA SKALICA, s. r. o., Skalica** v rámci združenej registrácie spoločnosti Schaeffler Group Nemecko.

Graf 181 Priebeg registrácie organizácií v schéme EMAS v SR

Zdroj: SAŽP

ZELENÉ VEREJNÉ OBSTARÁVANIE

Strategickým cieľom NAP GPP je zvýšiť podiel uplatňovania GPP v SR na úrovni ústredných orgánov štátnej správy na 65 % a na úrovni samosprávnych krajov a miest na 50 % do roku 2015.

Národný akčný plán pre zelené verejné obstarávanie v SR na roky 2011 až 2015

Zelené verejné obstarávanie (Green public procurement – GPP) je jedným z dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky. Jednotlivé členské krajiny EÚ a verejné organizácie si teda môžu sami zvoliť, do akej miery ho budú uplatňovať.

SR plnila v roku 2013 úlohy vyplývajúce z **Národného akčného plánu pre zelené verejné obstarávanie** v SR na roky 2011 až 2015 (NAP GPP II), schváleného uznesením vlády SR č. 22/2012.

V rámci **monitorovania** úrovne GPP v SR bolo prostredníctvom dotazníkového prieskumu rozoslaných 992 dotazníkov, na ktoré odpovedalo 576 respondentov (58,61 %). Priemerná úroveň uplatňovania GPP v SR za rok 2013 sa stanovila na základe 2 indikátorov:

- **Indikátor 1** – % GPP z celkového verejného obstarávania vo väzbe na počet zákaziek (uzatvorených zmlúv a objednávok) v roku 2013 dosiahlo 5,6 %. V porovnaní s rokom 2012 bol zaznamenaný nárast o 0,6 %.
- **Indikátor 2** – % GPP z celkového verejného obstarávania vo väzbe na hodnotu uskutočnených zákaziek (uzatvorených zmlúv a objednávok s DPH) v roku 2013 dosiahli hodnotu 53,8 %. V porovnaní s rokom 2012 bol zaznamenaný nárast o 33,2 %.

Na dosiahnutie vyššie uvedeného strategického cieľa boli v rámci NAP GPP II stanovené tri parciálne ciele, a to:

- budovať povedomie verejných obstarávateľov a obstarávateľov o problematike GPP v podmienkach SR,
- posilniť uplatňovanie environmentálnych charakteristík vo verejných zákazkách,
- hodnotiť úroveň uplatňovania GPP v SR vo väzbe na požiadavky Európskej komisie.

V rámci budovania **povedomia verejných obstarávateľov a obstarávateľov** o problematike GPP boli poskytované podrobné informácie verejným obstarávateľom, obstarávateľom a dodávateľom o výrobkoch a službách na trhu s príslušnými technickými špecifikáciami; pracovala Pracovná skupina pre GPP na MŽP SR. Na webovej stránke SAŽP (www.sazp.sk) je prístupná metodická príručka pre verejných obstarávateľov, zameraná na možnosti uplatňovania environmentálnych charakteristík v praxi verejného obstarávania. Realizované boli odborné semináre k problematike zeleného verejného obstarávania, ktoré sa uskutočnili vo všetkých krajských mestách SR a v rámci nich bolo celkovo vyškolených 166 účastníkov.

Najčastejšie uplatňovanými **environmentálnymi charakteristikami** boli recyklované materiály, znížený obsah znečisťujúcich látok v nakupovaných produktoch a šetrenie elektriny.

V rámci **hodnotenia úrovne uplatňovania GPP** v SR vo väzbe na požiadavky EK sa zástupcovia MŽP SR a SAŽP pravidelne zúčastňovali na rokovaniach Pracovnej skupiny pre GPP, poskytovali informácie EK o stave a úrovni GPP v SR, zúčastňovali sa na stretnutiach národných expertov pre GPP organizovaných EK.

ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA, VZDELÁVANIE A OSVETA

Jednou z definovaných odvetvových priorít starostlivosti o životné prostredie je aj:

- podpora environmentálnej výchovy, vzdelávania, vedy, výskumu a vývoja, environmentálneho monitoringu a informatiky a dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky.

Orientácia, zásady, priority a hlavné úlohy starostlivosti o životné prostredie na roky 2014 – 2020

• **Predškolská a školská environmentálna výchova a vzdelávanie**

Základným pedagogickým dokumentom materskej, základnej a strednej školy od roku 2008, podľa ktorého sa uskutočňuje výchova a vzdelávanie, je **školský vzdelávací program** vypracovaný v súlade so štátnym vzdelávacím programom (ŠVP) v zmysle **zákona č. 245/2008 Z. z.** o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a s dôrazom na postavenie detí materských škôl a žiakov základných a stredných škôl v jednotlivých oblastiach života a špecifické regionálne podmienky a potreby.

Povinnou súčasťou obsahu vzdelávania sú prierezové témy, medzi ktoré je zaradená aj **environmentálna výchova**, ktorej obsah sa zameriava na nasledujúce tematické okruhy:

- ochrana prírody a krajiny,
- zložky životného prostredia,
- prírodné zdroje, ich využívanie, ochrana,
- ľudské aktivity a problémy životného prostredia,
- vzťah človeka k prostrediu.

Materské školy

Environmentálna výchova sa v materských školách uplatňuje v súlade so štátnym vzdelávacím programom ISCED 0 – predprimárne vzdelávanie ako prierezová téma, čo znamená, že je neoddeliteľnou súčasťou obsahu výchovy a vzdelávania v každej materskej škole. Najkoncentrovanejšie je problematika environmentálnej výchovy zastúpená vo vzdelávacích štandardoch (obsahových aj výkonových) v tematickom okruhu Príroda. Deti sa oboznamujú s ročnými obdobiami, určujú niektoré pozorovateľné spojitosti medzi rastlinnou a živočíšnou ríšou, zdôvodňujú význam prírodného prostredia na základe pozorovania a zážitkov z prírody. Učia sa citlivo vnímať krásu prírody, jej čaro a jedinečnosť; hodnotiť prírodné prostredie; prejavovať vzťah a ochránárske postoje k prírodnému prostrediu a stvárňovať ich prostredníctvom rôznych umeleckých výrazových prostriedkov. Tiež sa učia prakticky uplatniť návyky starostlivosti o prírodu (nezahadzovať odpady, hrabať lístie atď.) a prezentovať pocity, zážitky, dojmy zo starostlivosti o prírodu a zobrazit' ich rôznymi umeleckými prostriedkami.

Základné a stredné školy

Environmentálna výchova v ŠVP základných škôl je obsiahnutá vo vzdelávacej oblasti Príroda a spoločnosť (1. stupeň základnej školy), Človek a príroda (2. stupeň základnej školy, vyššie sekundárne vzdelávanie). Okrem týchto vzdelávacích oblastí je environmentálna výchova prierezovou témou každého ŠVP spomínaných stupňov základných škôl.

Štátny vzdelávací program pre 1. stupeň základnej školy v SR

ISCED 1 – primárne vzdelávanie

Vyučovanie je postavené na pozorovacích a výskumných aktivitách, ktorých cieľom je riešenie čiastkových problémov, pričom východiskom k stanovovaniu problémov sú aktuálne detské vedomosti, ich minulé skúsenosti a úroveň ich kognitívnych schopností, napríklad v témach „plynutie času, zmeny v prírode, cyklus stromu, rastliny, zvieratá, hmota“. Dôležitým cieľom je rozvíjať poznanie dieťaťa v oblasti spoznávania prírodného prostredia a javov s ním súvisiacich tak, aby bolo schopné samostatne sa orientovať v informáciách a vedieť ich spracovávať objektívne do takej miery, do akej mu to povoľuje jeho kognitívna úroveň, viesť žiakov k pochopeniu potreby ochrany prírodného a kultúrneho prostredia. Postupné objavovanie sveta žiakmi je predmetom dvoch učebných predmetov prírodovedy a vlastivedy. Environmentálna výchova je prierezová téma, prelína sa všetkými predmetmi, ale najmä prírodovedou, vlastivedou, pracovným vyučovaním, etickou výchovou.

Štátny vzdelávací program pre 2. stupeň základnej školy v SR

ISCED 2 – nižšie sekundárne vzdelávanie

Vzdelávacia oblasť Človek a príroda obsahuje problematiku vzdelávania spojenú so skúmaním prírody. V tejto oblasti žiaci dostávajú príležitosť poznávať prírodu ako systém, ktorého súčasťou sú vzájomné premeny, pôsobia na seba a ovplyvňujú sa. Dôležité je hľadanie zákonitých súvislostí medzi pozorovanými vlastnosťami prírodných objektov a javov, ktoré nás obklopujú v každodennom živote a porozumenie ich podstaty, čo si vyžaduje interdisciplinárny prístup, a preto aj úzku spoluprácu s predmetmi, napríklad fyzika, chémia, biológia, geografia a matematika.

Environmentálna výchova ako prierezová v tomto ŠVP rieši problematiku zachovania života na Zemi.

Štátny vzdelávací program pre gymnáziá a stredné odborné školy v SR

ISCED 3A – vyššie sekundárne vzdelávanie

Vzdelávacia oblasť Človek a príroda má žiakom sprostredkovať poznanie, že neexistujú bariéry medzi jednotlivými úrovňami organizácie prírody a odhaľovanie jej zákonitostí je možné len prostredníctvom koordinovanej spolupráce všetkých prírodovedných odborov s využitím IKT. Celkový cieľ vzdelávacej oblasti je dať žiakom základy prírodovednej gramotnosti, ktorá im umožní robiť prírodovedne podložené úsudky a vedieť použiť získané operačné vedomosti na úspešné riešenie problémov. Vzdelávacia oblasť tvoria témy základných učebných predmetov: fyzika, chémia a biológia. K rozvíjaniu prírodovednej gramotnosti prispieva aj geografia a prierezová téma environmentálna výchova.

Stredné odborné školy pripravujú špecialistov v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia, a to v týchto odboroch:

- 3916M – životné prostredie,
- 2880K – chémia a životné prostredie,
- 2860K04 – chemik operátor, ochrana a tvorba životného prostredia,
- 2841M – technológia ochrany a tvorby životného prostredia,
- 2419K – operátor ekologických zariadení,
- 4219M02 – lesníctvo, krajinná ekológia.

Bližšie informácie na <http://www.svsmi.sk/prehlady.aspx>.

Vzdelávanie v týchto študijných odboroch prebieha podľa ŠVP pre odborné školstvo, kde sú spomínané študijné odbory rozdelené do jednotlivých skupín, napr. skupina študijných odborov 42, 45 – poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo, 28 – ostatná technická chémia atď.

Vysoké školy

V súčasnosti majú záujemcovia o štúdium zamerané na ekológiu a environmentalistiku možnosť výberu z viacerých fakúlt vysokých škôl, ktoré ponúkajú študijné programy zamerané na túto oblasť. Svoju odbornosť môžu získať formou bakalárskeho štúdia (I. stupeň vysokej školy) alebo magisterského či inžinierskeho štúdia (II. stupeň vysokej školy).

• Environmentálna výchova, vzdelávanie a osвета realizovaná v rámci rezortu MŽP SR

Environmentálna výchova, vzdelávanie a osвета v rámci rezortu je realizovaná samotným MŽP SR, ako aj jeho jednotlivými odbornými organizáciami. Prierezovo problematiku zastrešuje hlavne SAŽP, ďalšie odborné organizácie rezortu realizujú výchovno-vzdelávacie akcie v oblastiach svojej pôsobnosti.

Medzi najvýznamnejšie aktivity v roku 2013 patrili:

- **celoslovenské súťaže**
 - » **ProEnviro** – celoslovenská súťaž o najlepší environmentálny projekt zrealizovaný školou v oblasti životného prostredia a TUR. Do VIII. ročníka sa prihlásilo 41 projektov. Súťaž sa realizovala v spolupráci s SHP, a. s., Harmanec.
 - » **EnviroTázniky** – celoslovenská on-line vedomostná súťaž pre žiakov II. stupňa základných škôl, ktorá prispieva k zvyšovaniu environmentálneho povedomia, vedomostí o TUR a životnom prostredí vo svojom okolí a regióne. Do VIII. ročníka súťaže sa prihlásilo 1 449 žiakov.
 - » **Hypericum** – prírodovedecká súťaž pre žiakov základných škôl II. stupňa realizovaná SAŽP v spolupráci so Správou NAPANT. V roku 2013 medzi sebou súťažilo 10 trojčlenných družstiev zo 7 základných škôl banskobystričského kraja. Téma súťaže bola zameraná na NAPANT: „Ako vznikol, menil sa a rástol náš národný park“.
 - » **Hodina s Ekostopou** – súťaž pre pedagógov o najlepšiu aktivitu na tému ekologickej stopy, ktorú pedagógovia realizovali vo vyučovacom procese. Do III. ročníka súťaže pedagógovia materských, základných a stredných škôl prihlásili celkom 91 aktivít.
 - » **Oči na stopkách** – súťaž o najlepší príspevok (fotografiu, reportáž) týkajúci sa pozitívneho alebo negatívneho správania sa človeka k prírode. Do III. ročníka súťaže bolo zaslaných 405 príspevkov od 51 prieskumníkov (žiakov, študentov a pedagógov) zo základných a stredných škôl.
 - » **Recykláčik** – súťaž zameraná na problematiku odpadového hospodárstva (separácia odpadov) s cieľom naučiť deti nakladať s odpadom a naučiť ich, aké sú možnosti ďalšieho využitia odpadu. Rodiny, materské a základné školy tvorili sochy/stavby z vyprodukovaného a vyseparovaného odpadu a následne zaslali fotografie do súťaže. Súťaž sa realizovala v spolupráci so Spoločnosťou 7 PLUS, a. s. V školskom roku 2013/2014 bola súťaž vyhlásená po prvýkrát.
 - » **Úsmev pre strom** – súťaž zameraná na ochranu stromov a recykláciu papiera. Súťaž bola realizovaná v spolupráci s SHP, a. s., Harmanec. V školskom roku 2013/2014 bola súťaž vyhlásená po prvýkrát.
- **medzinárodné súťaže**
 - » **Zelený svet** – 18. ročník medzinárodnej súťaže výtvarnej tvorivosti detí a mládeže sa realizoval na tému „Moje predstavy o svete, ktorý mám rád“. Do súťaže prišlo 4 646 prác z materských, základných, stredných umeleckých, ale aj špeciálnych škôl zo Slovenska a zahraničia (Číny, Lotyšska, Srbska, Poľska, Česka, Írska, Bieloruska, Rumunsko).
- **filmové festivaly**
 - » Uskutočnil sa jubilejný 20. ročník medzinárodného festivalu filmov o životnom prostredí **Envirofilm**. Svoje diela na festival prihlásilo rekordných 37 krajín. Súčasťou festivalu bol celý rad sprievodných podujatí, napr. ďalší ročník konferencie Krajina-človek-kultúra, už spomínaná súťaž Zelený svet, ako aj 2. ročník literárnej súťaže Múdra príroda.
- **školské programy**
 - » **Ekologická stopa** – program, ktorého základom je internetový kalkulátor na výpočet ekologickej stopy školy – vplyvu školy na planétu Zem. Prebiehal prostredníctvom webového portálu www.ekostopa.sk. K 9. 12. 2013 bolo do programu zapojených 706 škôl z celého Slovenska. V rámci školského roku 2012/2013 boli pri príležitosti Svetového dňa životného prostredia udelené certifikáty ekologickej stopy 84 školám.
 - » **Na túru s NATUROU** – program zameraný na mapovanie biodiverzity na Slovensku s cieľom podporiť tímovú prácu žiakov vo vzťahu k prírode s využitím IKT. Prebiehal prostredníctvom webového portálu www.snaturou2000.sk. Ku koncu roka 2013 bolo do školského programu registrovaných 137 prieskumných skupín, 925 zapojených žiakov a učiteľov, 244 mapovaných lokalít a 1 955 vložených záznamov mapovaných druhov.
 - » **BEAGLE** – medzinárodný on-line projekt o biologickej diverzite prístupný pre všetky školy v Európe. Jeho základom je sledovanie fenologických fáz stromov. Prebiehal prostredníctvom webového portálu www.beagleproject.org. V minulom roku sa doň registrovalo 6 nových škôl zo Slovenska.
 - » **ENVIRÓZA** – program formátu outdoorovej hry, ktorého cieľom je získavanie a šírenie informácií o environmentálnych záťažoch na Slovensku. Školský program sa spustil v septembri 2013. Prebiehal prostredníctvom webového portálu www.enviroza.sk.
 - » **Projekt ŠKOLA v MÚZEU (SBM)**
 - **Hráme sa na remeselníkov, remeselné tvorivé dielne** – realizácia remeselných tvorivých dielní s využitím prírodného materiálu (spracovanie ľanu, košíkárstvo, rezbárstvo, slama, šúpolie), odpadového materiálu (handrové hračky, tkáčstvo, zápästkové techniky, farbenie textilu, výroba papiera, papierových košíkov a šperkov).
 - **Čo nám tu zanechalo baníctvo** – aktivity zamerané na poznávanie zaniknutej banskej činnosti a starých banských diel spojené s interaktívnou prehliadkou expozície a ryžovaním zlata.
 - **Živá galéria, Po stopách Jozefa Kollára** – prehliadka náučného chodníka s pracovným zošitom a porovnávanie zmien v krajine s dielami majstra J. Kollára.

- » Realizácia **74 výučbových programov ZOO Bojnice**, ktorých sa zúčastnilo 2 605 účastníkov. Zameranie výučbových programov: programy korešpondujúce s učebnými osnovami; žiaci s výchovno-vzdelávacími problémami; kampaň EAZA – Juhovýchodná Ázia; prevencia kriminality; komentované prehliadky; besedy na školách, návštevy nemocničných zariadení, podujatia pre seniorov, deti z táborov.
- » Realizácia **6 programov prevencie environmentálnej kriminality ZOO Bojnice**, ktorých sa zúčastnilo 187 účastníkov.
- **akreditovaný vzdelávací program „Ekologická stopa“ kontinuálne vzdelávanie**
 - » Cieľom je rozvíjanie kvalifikácie pedagogických zamestnancov materských/základných/stredných škôl v oblasti TUR. V roku 2013 úspešne absolvovalo vzdelávanie 35 pedagógov.
- **semináre, konferencie, podujatia**
 - » **ŠIŠKA** – veľtrh environmentálnych výučbových programov. XVI. ročníka sa zúčastnilo 150 účastníkov a odprezentovaných bolo 40 prednášok.
 - » **Zlepšenie environmentálneho povedomia v oblasti ochrany prírody a krajiny (vrátane NATURA 2000)** – záverečná konferencia k projektu bola zameraná na zhrnutie realizovaných aktivít a úloh.
- **tábory a letné školy pre žiakov**
 - » **Tábory v rámci projektu Hodnoty Dunaja pre základné školy, budúce generácie** – zrealizované boli 4 tábory, ktorých sa zúčastnilo približne 130 žiakov z Maďarska a Slovenska, **Letný tábor a Letná škola v Slovenskom banskom múzeu**.
- **environmentálno-výchovné a osvetové aktivity**
 - » V roku 2013 boli realizované pri príležitosti rôznych významných dní životného prostredia aktivity v oblasti environmentálnej výchovy a vzdelávania (napríklad: *Environmentálne už aj v materskej škôlke* – realizácia aktivít v oblasti odpadového hospodárstva; *Svetový deň vody*, *Svetový deň Zeme*, *Svetový deň životného prostredia* – realizácia rôznych aktivít pre laickú i odbornú verejnosť; *Dni Zeme 2013* – realizácia environmentálnych aktivít pre žiakov základných a študentov stredných škôl v rámci Svetového dňa Zeme; *Európsky týždeň mobility* 16.9. – 22.9.2013 – realizácia environmentálnych aktivít v Španej Doline. Taktiež sa uskutočnili už tradičné dni otvorených dverí na MŽP SR, ako aj odborných organizáciách.
- **výstavy**
 - » **Zelený svet 2013** – medzinárodná súťaž výtvarnej tvorivosti detí a mládeže.
 - » **Voda je život** – interaktívna výstava o vode, ktorá bola realizovaná v rámci projektu: Posilnenie povedomia verejnosti o význame vody pre život, jej ochrany a udržateľného využívania v súlade s Rámcovou smernicou o vode.
 - » **Tajomstvo banického kladivka a železka** – výstava venovaná problematike baníctva cez viditeľný charakteristický znak – prekrížené kladivko a železko.
 - » **My sa nevieme sťažovať nahlas** – 15. ročník výstavy detských výtvarných prác s environmentálnou tematikou s medzinárodnou účasťou.
 - » **Krotenie živlov alebo Energie v službách človeka** – výstava k 300. výročiu narodenia J. K. Hella, ktorý v 18. storočí svojimi čerpacími strojmi zachránil štiavnické baníctvo a skrotil živel vody, ukazuje ako voda, oheň, vzduch (para) a zem slúžia človeku.
 - » **Štiavnické Vianoce** – výstava porovnávajúca atmosféru Vianoc v príbytku jednoduchého baníka a bohatého štiavnického meštana.

Vzdelávanie zamestnancov štátnej správy

Odborná príprava – osobitné kvalifikačné predpoklady v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 462/2004, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o osobitných kvalifikačných predpokladoch (OKP) na výkon niektorých činností na úseku starostlivosti o životné prostredie sa realizovala v roku 2013 podľa jednotlivých úsekov štátnej správy v štyroch cykloch. Celkovo sa jej zúčastnilo 193 účastníkov.

ENVIRONMENTÁLNA EKONOMIKA

ENVIRONMENTÁLNE PRÍJMY A VÝDAVKY

Finančné ukazovatele ochrany životného prostredia sú v SR systematicky sledované Štatistickým úradom SR (ŠÚ SR) jednak ako investície, bežné náklady (vnútropodnikové, mzdové, ostatné), náklady organizácie hradené iným subjektom (platby štátnym orgánom, platby súkromným osobám) a jednak ako výnosy za ochranu životného prostredia. Spravodajskými jednotkami sú podniky s počtom zamestnancov 20 a viac a obce.

Tabuľka 167 Environmentálne príjmy a výdavky podnikov* a obcí na ochranu životného prostredia (tis. eur)

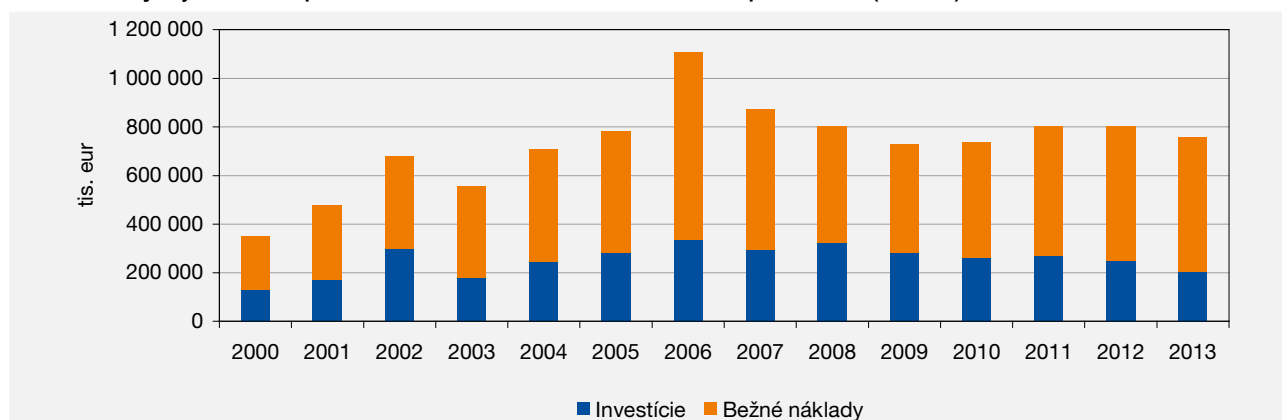
Ukazovateľ	2013
Investície na ochranu ŽP	201 790
z toho	
- hradené zo štátnych zdrojov	27 009
Bežné náklady na ochranu ŽP	554 102
Vnútropodnikové náklady	271 229
v tom	
- mzdové náklady	75 727
- ostatné náklady	195 502
Náklady organizácie na ochranu ŽP hradené iným subjektom	282 873
v tom	
- poplatky a platby štátnym orgánom a organizáciám	43 988
- platby súkromným osobám a organizáciám	238 885
Výnosy z ochrany ŽP spolu	579 535

* Podniky s 20 a viac zamestnancami.

Zdroj: ŠÚ SR

Náklady podnikov a obcí na ochranu životného prostredia majú kolísavý trend. Najvyššia suma nákladov bola realizovaná v roku 2006. Náklady podnikov a obcí na ochranu životného prostredia dosiahli v roku 2013 sumu **755 892 tis. eur**. Náklady podnikov a obcí v porovnaní s rokom 2000 vzrástli o 116 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom klesli o 5,8 %.

Graf 182 Vývoj nákladov podnikov* a obcí na ochranu životného prostredia (tis. eur)

* Podniky s 20 a viac zamestnancami.

Zdroj: ŠÚ SR

ENVIRONMENTÁLNY FOND

Environmentálny fond bol zriadený zákonom č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Zameraný je na uskutočňovanie štátnej podpory starostlivosti o životné prostredie a tvorbu životného prostredia na princípoch trvalo udržateľného rozvoja, pričom kladie dôraz na podporu žiadateľov, ktorí nemajú možnosť získať zahraničnú pomoc (napríklad obce s menej než 2 000 obyvateľmi v prípade výstavby kanalizácie) s cieľom postupného ukončovania rozostavaných stavieb environmentálnej infraštruktúry.

Tabuľka 168 Prehľad poskytnutých dotácií v roku 2013 (eur)

Oblasť dotácií	Počet	€
Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme	13	1 303 532,00
Ochrana a racionálne využívanie vôd	133	14 352 234,00
Rozvoj odpadového hospodárstva	22	2 170 348,00
Ochrana prírody a krajiny	7	1 687 685,00
Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia	11	455 088,00
Prieskum, výskum a vývoj zameraný na zisťovanie a zlepšenie stavu ŽP	3	1 089 313,00
Havárie	3	46 033,11
Spolu	192	21 104 233,11

Zdroj: Environmentálny fond

Na Program obnovy dediny bola poskytnutá podpora formou dotácie v počte 63 v sume 300 000 eur. **Celkom bolo v roku 2013 podporených formou dotácie 255 žiadostí s celkovým objemom 21 404 233,11 eur.**

VYBRANÉ EKONOMICKÉ NÁSTROJE ENVIRONMENTÁLNEJ POLITIKY

V podmienkach SR sú ťažiskovou formou ekonomických nástrojov environmentálnej politiky **platby/poplatky za znečisťovanie a využívanie prírodných zdrojov**. Jednotlivé typy týchto ekonomických nástrojov sú definované v príslušných právnych predpisoch vrátane spôsobu ich výpočtu a ich prijímateľa. Spolu s pokutami sú aj významným zdrojom príjmov Environmentálneho fondu.

V roku 2013 najvyššia suma za znečisťovanie životného prostredia ako príjem Environmentálneho fondu pochádzala z poplatkov za znečisťovanie ovzdušia (11 711 484,88 eur) a pri využívaní prírodných zdrojov najvyššia suma pochádzala z poplatkov za odber podzemných vôd (10 386 422,81 eur).

Tabuľka 169 Príjmy Environmentálneho fondu z vybraných ekonomických nástrojov uplatňovaných v roku 2013 (eur)

Poplatky	€
Poplatky za znečisťovanie ovzdušia	11 711 484,88
Poplatky (úhrady) za vydobyté nerasty	2 245 918,27
Poplatky za uskladňovanie plynov a kvapalín	836 145,88
Poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd	6 370 046,30
Poplatky za odber podzemnej vody	10 386 422,81
Poplatky (úhrady) za prieskumné územia	932 704,47
Finančné náhrady za zásah do biotopu európskeho významu podľa zákona o ochrane prírody a krajiny	61 574,72
Spolu	32 544 297,33

Zdroj: Environmentálny fond

V roku 2013 najvyšší príjem Environmentálneho fondu z pokút tvorili pokuty v oblasti porušenia zákona o vodách (170 815,27 eur) a v oblasti porušenia zákona o odpadoch (162 254,21 eur).

Tabuľka 170 Príjmy Environmentálneho fondu z pokút uložených orgánmi štátnej správy pre životné prostredie v roku 2013 (eur)

Pokuty	€
Porušenie zákona o vodách	170 815,27
Porušenie zákona o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách	927,49
Porušenie zákona o ochrane ovzdušia	135 223,24
Porušenie zákona o ochrane prírody a krajiny	76 647,04
Porušenie zákona o rybárstve	0,00
Porušenie zákona o odpadoch	162 254,21
Porušenie zákona o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania ŽP	117 150,00

Porušenie zákona o obchodovaní s emisnými kvótami	1 000,00
Porušenie zákona o obaloch	1 200,00
Porušenie zákona o prevencii závažných priemyselných havárií	7 800,00
Porušenie zákona o používaní genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov	3 320,00
Porušenie zákona o environmentálnom označovaní výrobkov	0,00
SVP – ostatné penále	5 853,67
Porušenie zákona o obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín	768,94
Blokové pokuty	1 104,00
Pokuty, ktoré v zmysle § 9 ods. 10 zákona 180/2013 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov od 1. 10. 2013 do 31. 12. 2013 prešli do správy Ministerstva vnútra SR, ale ostali príjmom Environmentálneho fondu	10 170,32
Spolu	694 234,18

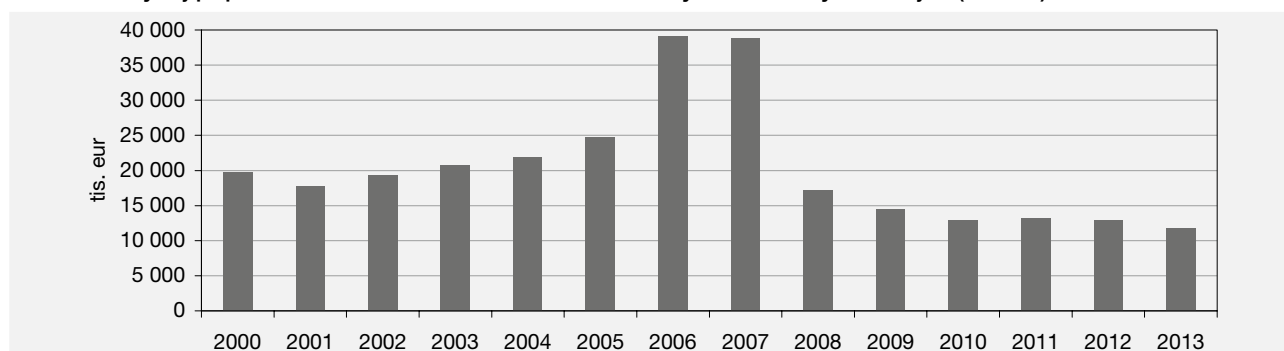
Zdroj: Environmentálny fond

• Poplatky za znečisťovanie ovzdušia

Poplatky za znečisťovanie ovzdušia z veľkých a stredných zdrojov znečistenia sú príjmom Environmentálneho fondu. Poplatky za znečisťovanie ovzdušia z malých zdrojov sú príjmom rozpočtu obcí.

Poplatky za znečisťovanie ovzdušia z veľkých a stredných zdrojov znečistenia majú kolísavý trend a v roku 2013 dosiahli 11 711,48 tis. eur. Poplatky za znečisťovanie ovzdušia v porovnaní s rokom 2000 klesli o 40,5 % a oproti predchádzajúcemu roku klesli o 8,5 %.

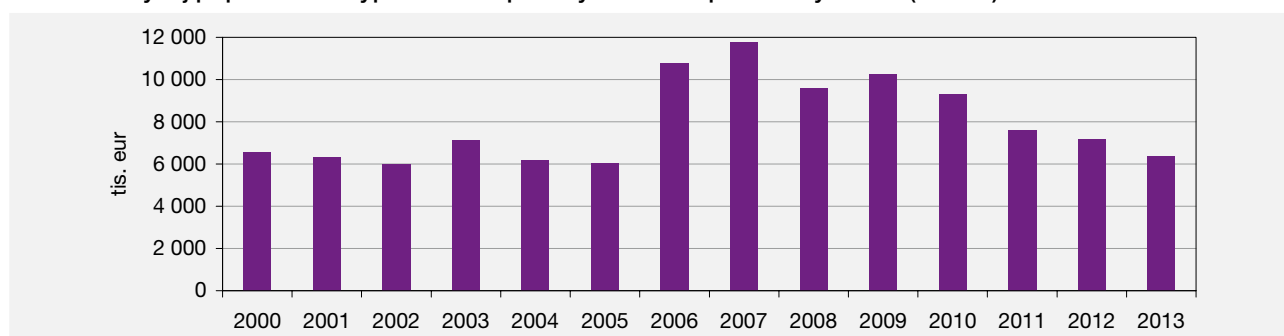
Graf 183 Vývoj poplatkov za znečisťovanie ovzdušia z veľkých a stredných zdrojov (tis. eur)

Zdroj: Environmentálny fond

• Poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd

Poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd v hodnotenom období majú kolísavý trend a v roku 2013 dosiahli 6 370,05 tis. eur. Poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd v porovnaní s rokom 2000 klesli o 2,7 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom klesli o 11,2 %.

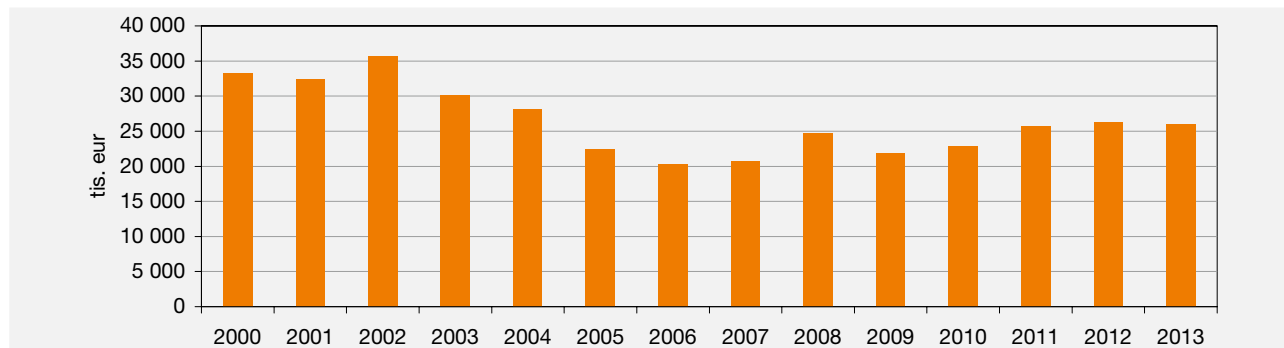
Graf 184 Vývoj poplatkov za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd (tis. eur)

Zdroj: Environmentálny fond

• Platby za odbery povrchových vôd z vodných tokov

Platby za odbery povrchových vôd z vodných tokov majú kolísavý trend a v roku 2013 dosiahli 25 973 tis. eur. Platby za odbery povrchových vôd v porovnaní s rokom 2000 klesli o 21,8 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom klesli o 1,3 %. Príjmom platieb je príslušný správca vodného toku.

Graf 185 Vývoj platieb za odbery povrchových vôd z vodných tokov (tis. eur)

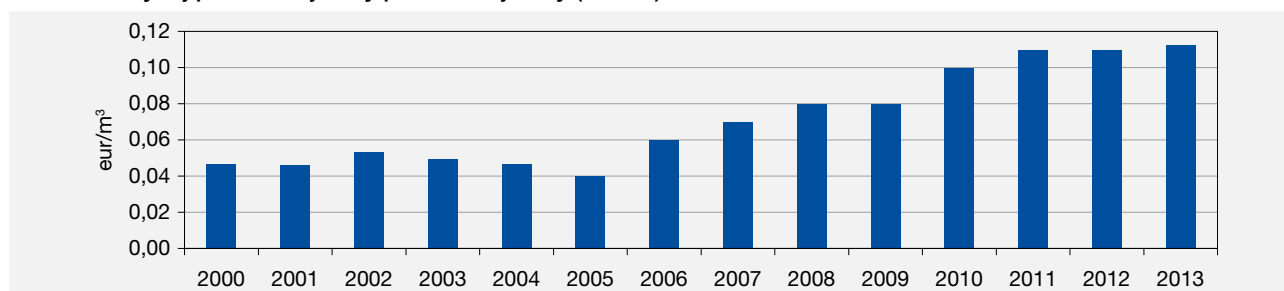

Zdroj: VÚVH

• Priemerná cena povrchovej vody

Priemerná cena povrchovej vody od roku 2006 mala rastúci trend a v rokoch 2011 – 2013 dosiahla úroveň 0,11 eur/m³. V roku 2013 v porovnaní s rokom 2000 došlo k nárastu priemernej ceny povrchovej vody o 0,06 eur/m³.

Graf 186 Vývoj priemernej ceny povrchovej vody (eur/m³)

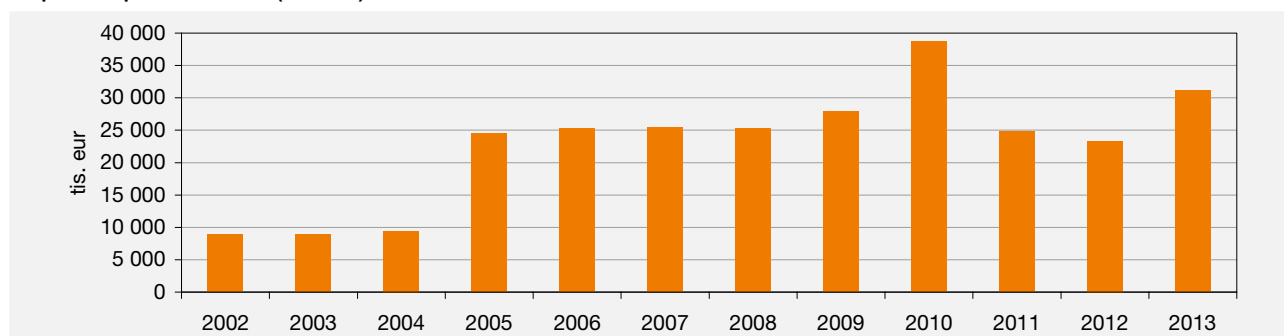

Zdroj: VÚVH

• Platby za využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách v správe správcu tokov

Tieto platby majú kolísavý trend a v roku 2013 dosiahli 31 130 tis. eur. Platby za využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov vzrástli oproti roku 2002 o 247,3 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástli o 33,3 %. Príjmom platieb je príslušný správca vodného toku.

Graf 187 Vývoj platieb za využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách v správe správcu tokov (tis. eur)

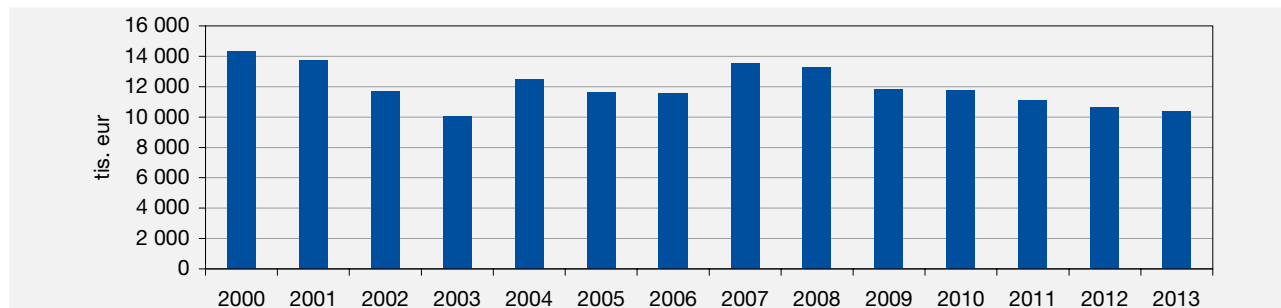

Zdroj: SVP

• **Poplatky za odbery podzemných vôd**

Poplatky za odbery podzemných vôd majú kolísavý trend a v roku 2013 dosiahli 10 386,42 tis. eur. Poplatky za odbery pozemných vôd v porovnaní s rokom 2000 klesli o 27,5 % a oproti predchádzajúcemu roku klesli o 2,7 %. Poplatky sú príjmom Environmentálneho fondu.

Graf 188 Vývoj poplatkov za odbery podzemných vôd (tis. eur)

Zdroj: Environmentálny fond

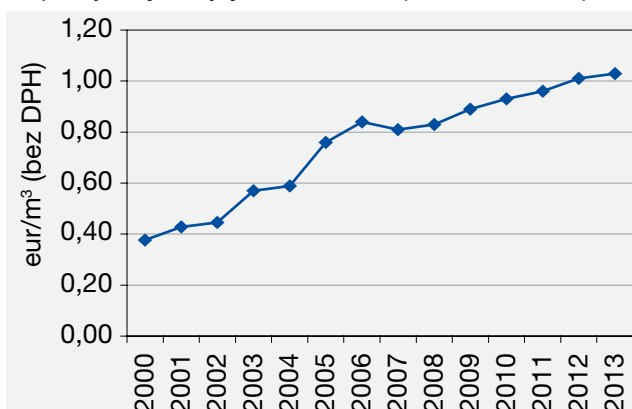
• **Cena za dodávku pitnej vody verejným vodovodom a za odvedenie a čistenie odpadových vôd**

Cenová politika v oblasti vodného hospodárstva predstavuje súbor zásad a opatrení, ktoré využíva štát pri tvorbe a uplatňovaní cien so zohľadnením sociálnych a verejnoprospešných cieľov SR. Súčasťou cenovej politiky je aj regulácia cien a cenová kontrola.

Priemerná cena za výrobu, distribúciu a dodávku pitnej vody verejným vodovodom má rastúci trend a v roku 2013 dosiahla 1,03 eur za 1 m³ (bez DPH). Priemerná cena v roku 2013 v porovnaní s rokom 2000 vzrástla o 172,9 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástla o 1,9 %.

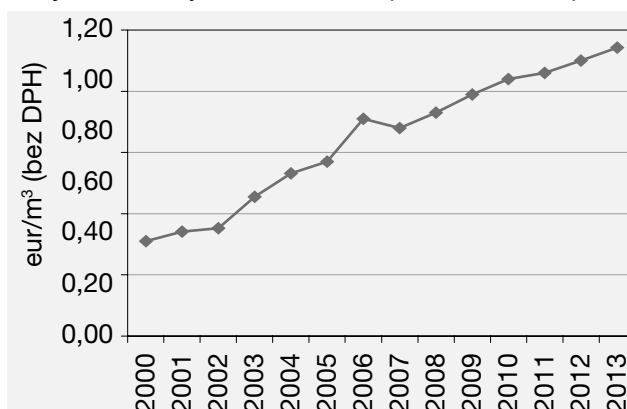
Priemerná cena za odvedenie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou má rastúci trend a v roku 2013 dosiahla 0,94 eur za 1 m³ (bez DPH). Priemerná cena v roku 2013 v porovnaní s rokom 2000 vzrástla o 204,3 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástla o 4,7 %.

Graf 189 Priemerná cena za výrobu, distribúciu a dodávku pitnej vody verejným vodovodom (eur/m³, bez DPH)

Zdroj: MŽP SR

Graf 190 Priemerná cena za odvedenie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou (eur/m³, bez DPH)

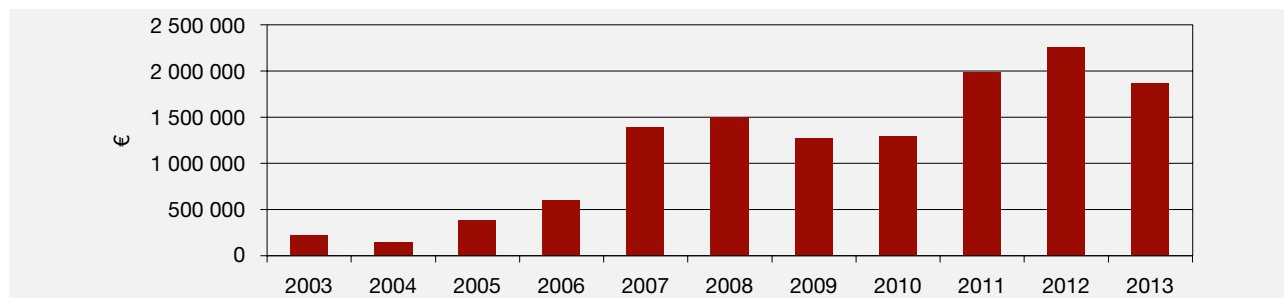
Zdroj: MŽP SR

• **Úhrady za prieskumné územia**

Úhrady za prieskumné územia sa realizujú na základe zákona 569/2007 Z. z. o geologických prácach. Úhrada vo výške 50 % je príjmom Environmentálneho fondu a vo výške 50 % príjmom do rozpočtu obce, na ktorej území sa nachádza prieskumné územie.

Úhrady za prieskumné územia dosiahli v roku 2013 sumu 1 865 408,94 eur. Úhrady za prieskumné územia v roku 2013 v porovnaní s rokom 2003 vzrástli o 751,3 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom klesli o 17,3 %.

Graf 191 Vývoj úhrad za prieskumné územia za časť príjmov Environmentálneho fondu (eur)

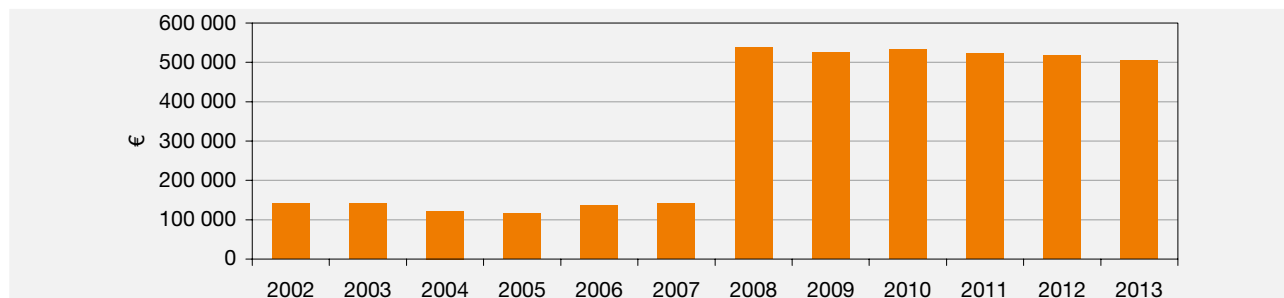
Zdroj: Environmentálny fond

• Úhrady za dobývací priestor

Úhrada za dobývací priestor podľa zákona 44/1988 Z. z. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) je vo výške 20 % príjmom štátneho rozpočtu a vo výške 80 % príjmom obce, na ktorej území sa nachádza dobývací priestor. Ak sa dobývací priestor nachádza na územiach viacerých obcí, obvodný banský úrad určí pomerné podiely obcí podľa veľkosti častí dobývacieho priestoru na ich územiach.

V roku 2013 výška úhrad za dobývací priestor dosiahla sumu 504 549 eur a v porovnaní s predchádzajúcim rokom úhrady klesli o 2,4 %.

Graf 192 Vývoj úhrad za dobývací priestor (eur)

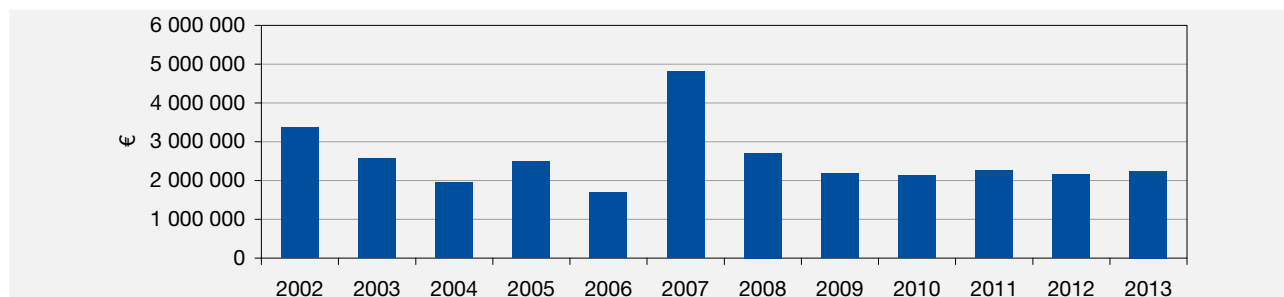
Poznámka: Nárast výšky príjmu z úhrad za dobývací priestor od roku 2008 oproti predchádzajúcim rokom bol spôsobený zmenou výšky úhrady, ktorá vzrástla z 5000 Sk (165,97 eur) na 20000 Sk (663,88 eur) za 1 km².

Zdroj: HBÚ

• Úhrady za vydobyté nerasty

Úhrady za vydobyté nerasty podľa zákona 44/1988 Z. z. o ochrane a využití nerastného bohatstva majú kolísavý trend. Najvyššia výška úhrad za vydobyté nerasty bola dosiahnutá v roku 2007 (4 817 635 eur). V roku 2013 úhrady za vydobyté nerasty dosiahli sumu 2 244 725 eur a v porovnaní s rokom 2002 klesli o 33,4 %. V porovnaní s predchádzajúcim rokom úhrady narástli o 4,1 %. Úhrady sú príjmom Environmentálneho fondu.

Graf 193 Vývoj úhrad za vydobyté nerasty (eur)

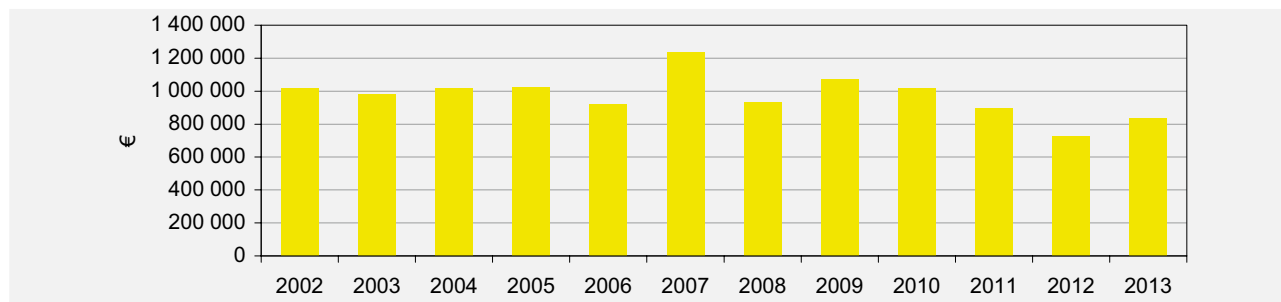

Zdroj: HBÚ

• Úhrady za uskladňovanie plynov a kvapalín

Úhrady za uskladňovanie plynov a kvapalín majú kolísavý trend. Najvyššia výška úhrad za uskladňovanie plynov a kvapalín bola dosiahnutá v roku 2007. V roku 2013 výška úhrad za uskladňovanie plynov a kvapalín dosiahla sumu 836 146 eur a v porovnaní s rokom 2002 úhrady klesli o 17,5 % (v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástli o 15,2 %).

Graf 194 Vývoj úhrad za uskladňovanie plynov a kvapalín (eur)

Zdroj: HBÚ

RECYKLAČNÝ FOND

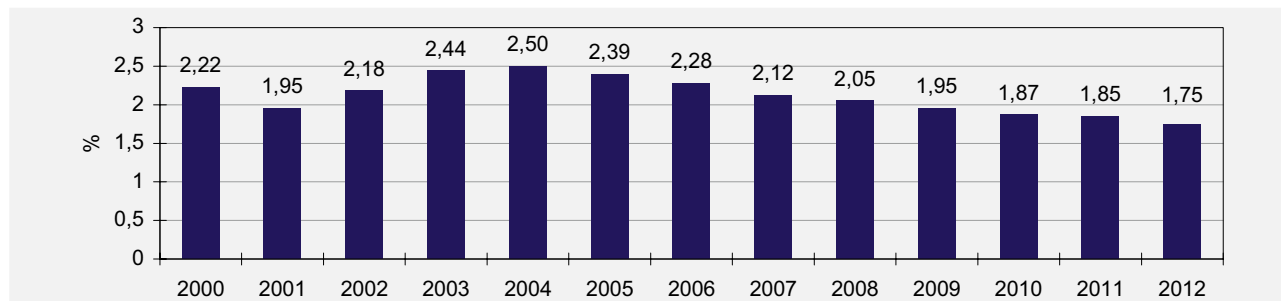
Recyklačný fond je neštátny účelový fond zriadený zákonom č. 223/2001 Z. z. o odpadoch. Fond z vyzbieraných finančných prostriedkov od dovozcov a vývozcov komodít, ktorí sú povinní platiť príspevky, podporuje formou dotácií a úverov projekty orientované na zhodnotenie a separovaný zber odpadov. Bližšie informácie k finančným prostriedkom Recyklačného fondu sú uvedené v kapitole Odpady.

ENVIRONMENTÁLNE DANE

Podiel **environmentálnych daní** na HDP v SR má kolísavý trend. Najvyšší podiel environmentálnych daní na HDP bol dosiahnutý v roku 2004.

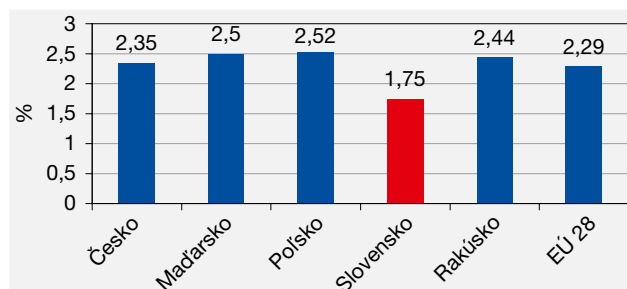
V roku 2012 predstavovali príjmy z environmentálnych daní 1,75 % HDP a 6,18 % celkových daňových príjmov. V porovnaní so susednými krajinami EÚ podiel environmentálnych daní na HDP v SR predstavoval najnižšiu úroveň.

Graf 195 Vývoj podielu environmentálnych daní na HDP (%)

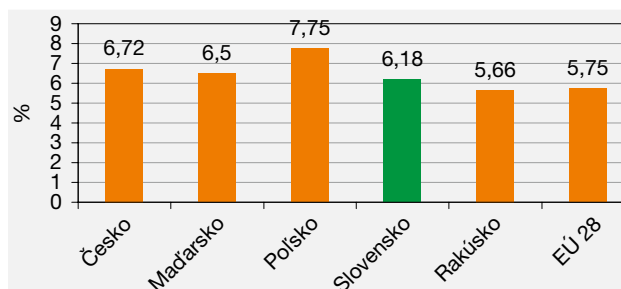
Zdroj: Eurostat

Graf 196 Podiel environmentálnych daní na HDP v niektorých krajinách EÚ v roku 2012 (%)

Zdroj: Eurostat

Graf 197 Podiel environmentálnych daní na celkových daňových príjmoch v niektorých krajinách EÚ v roku 2012 (%)

Zdroj: Eurostat

FINANCOVANIE STAROSTLIVOSŤI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE V RÁMCI MEDZINÁRODNÝCH PROGRAMOV A PROJEKTOV

• **Operačný program Životné prostredie**

Programovým dokumentom SR pre čerpanie pomoci z fondov EÚ pre sektor životného prostredia na roky 2007 – 2013 je **Operačný program Životné prostredie** (OP ŽP), ktorého riadiacim orgánom (RO) je MŽP SR. Globálnym cieľom OP ŽP je zlepšenie stavu životného prostredia a racionálneho využívania zdrojov prostredníctvom dobudovania a skvalitnenia environmentálnej infraštruktúry SR v zmysle predpisov EÚ a SR a posilnenie efektívnosti environmentálnej zložky trvalo udržateľného rozvoja.

V priebehu roka 2013 vyhlásil RO celkovo 10 výziev na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok (žiadostí o NFP) v celkovej sume 278 801 739 eur (zdroje EÚ).

Tabuľka 171 Prehľad výziev a písomných vyzvaní v roku 2013

Prioritná os	Počet výziev	Alokácia FP na výzvu (€) (zdroje EÚ)
1. Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd	2	165 528 500
2. Ochrana pred povodňami	0	0
3. Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy	4	63 469 799
4. Odpadové hospodárstvo	3	32 914 014
5. Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny	0	0
6. Technická pomoc	1	16 889 426
7. Budovanie povodňového varovného a predpovedného systému	0	0
Spolu	10	278 801 739

Zdroj: RO

Vývoj implementácie OP ŽP

K 31. 12. 2013 možno konštatovať, že z 2 780 prijatých žiadostí o NFP v celkovej požadovanej sume 5 806 919 786 eur bolo RO **schválených 735 žiadostí** o NFP v **sume schváleného NFP 2 016 975 180 eur**, pričom schvaľovanie žiadostí prijatých v rámci výziev vyhlásených koncom roka 2013 prebiehalo až v roku 2014. Ku koncu roka 2013 bolo zazmluvnených 675 projektov s NFP vo výške 1 756 493 601 eur, z ktorých bolo riadne ukončených 369 projektov. Počas sledovaného obdobia bolo vyčerpaných 577 238 482 eur. V rámci OP ŽP bolo 34 projektov mimoriadne ukončených, a to z dôvodov odstúpenia od zmluvy a identifikovaných nezrovnalostí.

Tabuľka 172 Vývoj implementácie OP ŽP k 31. 12. 2013

Prioritná os	Počet prijatých ŽoNFP	Počet schválených ŽoNFP	Počet zazmluvnených projektov	Počet riadne ukončených projektov
1. Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd	439	161	155	58
2. Ochrana pred povodňami	391	101	99	41
3. Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy	336	116	103	90
4. Odpadové hospodárstvo	1 530	294	260	157
5. Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny	66	46	42	13
7. Budovanie povodňového varovného a predpovedného systému	1	1	0	0
Spolu	2 763	719	659	359
6. Technická pomoc	17	16	16	10
Spolu	2 780	735	675	369

Prioritná os	Alokácia za zdroj EÚ+ŠR	Výška žiadaného príspevku (NFP)	Výška schváleného príspevku (NFP)	Výška zazmluvnených prostriedkov (NFP)
1. Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd	1 111 427 018	2 804 012 504	1 062 587 177	924 653 752
2. Ochrana pred povodňami	204 788 353	510 316 062	148 368 299	140 466 602
3. Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy	211 764 706	501 056 932	197 111 677	184 493 972
4. Odpadové hospodárstvo	472 776 471	1 819 258 988	466 143 051	394 602 914
5. Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny	59 714 041	86 987 582	65 998 086	60 375 889
7. Budovanie povodňového varovného a predpovedného systému	23 529 412	26 502 936	23 529 306	0
Spolu	2 084 000 001	5 748 135 003	1 963 737 597	1 704 593 129
6. Technická pomoc	57 176 470	58 784 783	53 237 583	51 900 472
Spolu	2 141 176 471	5 806 919 786	2 016 975 180	1 756 493 601

¹ Objem čerpaných prostriedkov NFP

Zdroj: RO

Podrobné informácie o implementácii OP ŽP sú každoročne zverejňované vo **Výročných správach o vykonávaní Operačného programu Životné prostredie** na webovom sídle OP ŽP www.opzp.sk.

Riadiaci orgán s cieľom zvýšenia transparentnosti čerpania finančných prostriedkov z OP ŽP vypracoval mapu vzorových úspešne realizovaných projektov. Mapa v interaktívnej forme informuje o úspešne realizovaných projektoch podporených z prostriedkov OP ŽP v programovom období 2007 – 2013, ktoré boli vybrané na prezentáciu RO. Interaktívnosť spočíva v ich zobrazení podľa miesta realizácie projektu a farebnom rozdelení podľa jednotlivých prioritných osí programu, s cieľom bližšieho priblíženia dosahu pomoci fondov EÚ na konkrétnych prijímateľov v regiónoch SR. Príklady úspešných projektov, finančne aj fyzicky ukončených, sú uvedené na webovom sídle OP ŽP <http://www.opzp.sk/projekty/mapa-vzorovych-uspesne-realizovanych-projektov>.

Veľké projekty (nad 50 miliónov eur)

Veľké projekty zohrávajú významnú úlohu pri naplňovaní záväzkov SR vyplývajúcich zo Zmluvy o pristúpení k EÚ, t. j. stanovených prechodných období na implementáciu smernice Rady 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd.

Monitorovací výbor pre OP ŽP na svojom 11. zasadnutí dňa 20. 6. 2013 schválil zmenu zoznamu veľkých projektov pre OP ŽP. Schválený zoznam obsahoval 8 veľkých projektov pripravovaných v rámci prioritnej osi 1.

Tabuľka 173 Aktualizovaný zoznam veľkých projektov k 31. 12. 2013

Názov projektu	Žiadateľ	Schválenie EK
SKK Ružomberok a ČOV Liptovská Teplá, Liptovské Sliače	VSR, a. s.	16. 2. 2012
Zásobovanie vodou, odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd v okrese Ilava	PoVS, a. s.	16. 7. 2012
Intenzifikácia ČOV, odkanalizovanie a zásobovanie pitnou vodou v Trenčianskom regióne	TVaK, a. s.	3. 7. 2012
Zásobovanie vodou a kanalizácia oravského regiónu, 2. etapa	OVS, a. s.	14. 11. 2012
ČOV sever – rekonštrukcia a intenzifikácia ČOV Bánovce nad Bebravou, Partizánske, Topoľčany	ZsVS, a. s.	3. 8. 2012
Podunajsko – odkanalizovanie podunajskej časti bratislavského regiónu	BVS, a. s.	31. 1. 2013
Zásobovanie pitnou vodou a odkanalizovanie obcí v mikroregióne Bodva	VVS, a. s.	zatiaľ neschválený
Zásobovanie vodou, odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd okresu Bytča	SeVaK, a. s.	zatiaľ neschválený

Zdroj: MŽP SR

V nadväznosti na uznesenie vlády SR č. 139/2013, ktorým vláda SR schválila štruktúru operačných programov financovaných z Európskych štrukturálnych a investičných fondov na programové obdobie 2014 – 2020, bolo zabezpečované a koordinované MŽP SR ako budúcim riadiacim orgánom vypracovanie návrhu Operačného programu **Kvalita životného prostredia**.

• Program nadnárodnej spolupráce Stredná Európa

Program nadnárodnej spolupráce Stredná Európa 2007 – 2013 (OP SE) je programom cieľa 3 Európska územná spolupráca a zahŕňa 8 krajín Európskej únie: Rakúsko, Česko, časť Nemecka, Maďarsko, časť Talianska, Poľsko, Slovensko, Slovinsko. Na projektoch môžu participovať aj partneri zo západnej časti Ukrajiny. V rámci SR je pre tento program oprávnené celé územie SR. Celková finančná alokácia pre SR z tohto programu na obdobie 2007 – 2013 predstavuje 9,8 mil. eur. Náklady slovenských projektových partnerov môžu byť podporené z prostriedkov ERDF do výšky 85 %. Partneri musia zostávajúcu časť výdavkov spolufinancovať z vlastných zdrojov.

Ciele OP SE sú dosahované prostredníctvom nasledujúcich Prioritných osí, ktoré sú podrobnejšie rozpracované na úrovni oblastí intervencií:

- **Priorita 1: Uľahčenie inovácií v strednej Európe**
- **Priorita 2: Zlepšenie dostupnosti strednej Európy, ako aj v rámci nej**
- **Priorita 3: Zodpovedné využívanie životného prostredia**
- **Priorita 4: Zvýšenie konkurencieschopnosti a atraktívnosti miest a regiónov**
- **Priorita 5: Technická pomoc na podporu implementácie a budovania kapacít**

Možnosť predkladať žiadosti o NFP bola ukončená v októbri 2011 ukončením 4. výzvy, pričom bolo schválených celkovo 124 projektov v rámci všetkých výziev programu v celkovej alokácii 231 mil. eur z ERDF. V rámci schválených projektov sa subjekty zo SR podieľali na riešení 64 projektov. Celkový rozpočet pri schválených projektoch s participáciou 97 slovenských partnerov je vo výške 15,7 mil. eur. Rok 2013 bol výrazne orientovaný na implementáciu schválených projektov a dosiahnutie stanovených výsledkov v rámci programu.

Relevantné informácie sú zverejňované na stránke programu www.central2013.eu a na národnej úrovni na stránke www.minzp.sk.

• Program nadnárodnej spolupráce Juhovýchodná Európa

Program nadnárodnej spolupráce Juhovýchodná Európa 2007 – 2013 (OP JvE) je programom cieľa 3 Európska územná spolupráca, ktorý zahŕňa celkovo 16 krajín. V rámci SR je pre tento program oprávnené celé územie republiky. Finančná alokácia pre SR v rámci tohto programu na obdobie 2007 – 2013 predstavuje cca 9,9 mil. eur. Miera spolufinancovania z ERDF pre projektových partnerov zo SR je 85 % celkových oprávnených výdavkov na nimi uskutočňované aktivity v rámci projektu.

V rámci OP JvE sú definované nasledujúce Prioritné osi, ktoré sú ďalej podrobnejšie rozpracované na úrovni oblastí intervencie:

- **Priorita 1: Uľahčovanie inovácií a podnikania**
- **Priorita 2: Ochrana a zlepšovanie životného prostredia**
- **Priorita 3: Zlepšovanie dostupnosti**
- **Priorita 4: Rozvoj nadnárodných synergii pre oblasti udržateľného rastu**
- **Priorita 5: Technická pomoc na podporu implementácie a budovania kapacít**

V roku 2013 nebola vyhlásená žiadna nová výzva na predkladanie žiadostí o NFP. Posledné žiadosti o NFP predložené v rámci záverečnej 4. výzvy boli schválené ešte v roku 2012. Celková suma prostriedkov určených pre 4. výzvu predstavovala sumu 48 543 094,01 eur za ERDF. Medzi úspešnými projektmi v rámci tejto výzvy bol aj projekt PPP4 Broadband v celkovej výške 999 239,60 eur so slovenským vedúcim partnerom. Celkovo boli v rámci OP JvE schválené 3 projekty so slovenským vedúcim partnerom, pričom v dvoch prípadoch išlo o subjekt zo súkromného sektora a v jednom prípade o ústredný orgán štátnej správy.

Celkovo bolo počas implementácie programu nadnárodnej spolupráce Juhovýchodná Európa podporených 46 projektov, v ktorých mali účasť slovenskí projektoví partneri, v roku 2013 pokračovala výsledkovo orientovaná implementácia v 30 z nich.

Relevantné informácie sú zverejňované na stránke programu www.southeast-europe.net a na národnej úrovni aj na stránke www.minzp.sk.

• Program LIFE+

Program LIFE+ je finančný nástroj EK pre životné prostredie a má v programovom období 2007 – 2013 tri zložky, v ktorých je možné požiadať o finančné prostriedky: **Príroda a biodiverzita, Environmentálna politika a riadenie, Informácie a komunikácia.**

V rámci výziev v rokoch 2007 – 2012 s celkovou alokáciou 26 095 663 eur bolo schválených 17 projektov za SR a 3 projekty, na ktorých participujú slovenskí partneri. Celkový objem grantov, ktorý bol na tieto projekty poskytnutý, bol vo výške 21 675 963 eur.

V roku 2013 v rámci výzvy na predkladanie projektov z roku 2012 bolo schválených 5 slovenských projektov s objemom grantu z LIFE+ 4 904 284 eur. Prijemcami udelených grantov boli BROZ a SOS v rámci podprogramu Príroda a biodiverzita, ŠGÚDŠ v rámci podprogramu Environmentálna politika a riadenie a Biomasa, združenie právnických osôb, v rámci podprogramu Informácie a komunikácia.

V rámci výzvy na predkladanie projektov z roku 2013 bolo podaných 10 návrhov s celkovým objemom grantu z LIFE+ 9 474 449 eur. Technickým hodnotením v októbri 2013 prešlo 5 projektových návrhov a celkový žiadaný príspevok z EK tak dosiahol úroveň 3 101 890 eur. Úspešní žiadatelia budú vyhlásení v priebehu roku 2014.

Tabuľka 174 Prehľad alokácie finančných prostriedkov z programu LIFE+ pre SR a skutočne odsúhlaseného objemu finančných prostriedkov na schválené projekty v rokoch 2007 – 2013

Rok	Alokácia finančných prostriedkov (€)	Odsúhlasené finančné prostriedky na schválené projekty (€)
2007	2 857 000	2 554 812
2008	3 171 000	3 629 000
2009	3 830 000	3 932 000
2010	3 719 834	4 432 261
2011	6 152 190	2 223 606
2012	6 365 639	4 904 284
2013	6 395 315	-

Zdroj: MŽP SR

Relevantné informácie sú zverejňované na stránke www.ec.europa.eu/environment/life.

• Globálna environmentálna podpora

Globálna environmentálna podpora (Global Environment Facility – GEF) predstavuje spoločenstvo krajín, medzinárodných organizácií, MVO a súkromného sektora, ktorých cieľom je ochrana globálneho životného prostredia a podpora trvalo udržateľného rozvoja. GEF, ktorý vznikol v roku 1991 ako pilotný program Svetovej banky, podporuje projekty v rozvojových krajinách a v krajinách s tranzitnou ekonomikou.

V období od 1. 7. 2006 do 30. 6. 2010 prebiehalo pre program GEF štvrté programovacie obdobie (GEF 4), v ktorom sa prioritné oblasti zúžili na **klimatické zmeny a biodiverzitu**. V oblasti biodiverzity bola SR zaradená do skupiny 93 krajín s priemernou alokáciou na krajinu do výšky maximálne 3,5 mil. USD do roku 2010. V oblasti zmeny klímy bola SR pridelená individuálna alokácia v celkovom objeme 5,7 mil. USD do roku 2010, pričom schválené projekty sa budú realizovať až do roku 2014.

SR sa v iniciatíve GEF zúčastňovala od roku 1994. Celkovo **bolo schválených 13 národných projektov** s dotáciou 22,57 mil. USD pri spolufinancovaní SR vo výške 32,53 mil. USD. V rámci schválených regionálnych a globálnych projektov SR participovala na 17 projektoch. Počas roka 2013 boli v realizácii 2 posledné projekty: BA Transport (Udržateľná doprava v Bratislave) a Small Grants Programme (Program malých grantov), ktorých realizácia by mala byť ukončená v priebehu roka 2014.

V novom, piatom programovacom období (GEF 5, 2010 – 2014) SR nie je zaradená medzi prijímateľské krajiny. Relevantné informácie sú zverejňované na stránke www.thegef.org/gef.

Program malých grantov GEF (The GEF Small Grants Programme – GEF SGP) bol v SR začatý v marci 2009, pričom prvé kolo výziev bolo vyhlásené v októbri 2009. Projekty boli zamerané na ochranu biodiverzity, zmierňovanie účinkov zmeny klímy, zníženie znečistenia medzinárodných vôd, predchádzanie degradácie (odlesňovania a dezertifikácie) krajiny, ako aj

elimináciu perzistentných organických látok (POPs). Realizáciu programu, určeného pre neziskové organizácie, zabezpečuje Regionálne centrum Rozvojového programu OSN pre Európu a Spoločenstvo nezávislých štátov v Bratislave (UNDP). Počas 4. operačnej fázy bol GEF SGP v SR financovaný z alokácie pre klimatické zmeny. 5. operačná fáza GEF SGP prebieha v období júl 2011 – jún 2014. V oblasti zmeny klímy sa podporuje kritérium udržateľnosti, aby sa zabezpečilo, že podpora GEF SGP na modernizáciu využívania biomasy neohrozí potravinovú bezpečnosť, neprispieva k odlesňovaniu, neznižuje úrodnosť pôdy, nezvyšuje emisie skleníkových plynov mimo územia projektu, alebo neohrozuje princípy trvalej udržateľnosti vo vzťahu k ochrane biodiverzity alebo udržateľného pôdneho a vodného manažmentu.

Relevantné informácie sú zverejnené na stránke [www http://sgp.undp.sk](http://sgp.undp.sk).

• Finančný mechanizmus EHP/Nórsky finančný mechanizmus

V rámci **programového obdobia rokov 2009 až 2014** bolo pre SR vyčlenených takmer **70 miliónov eur** v rámci deviatich programov:

- SK01 – Fond technickej asistencie a fond pre bilaterálne vzťahy na národnej úrovni,
- SK02 – Prispôsobenie sa zmene klímy,
- SK03 – Fond pre mimovládne organizácie,
- SK04 – Miestne a regionálne iniciatívy na zníženie národných nerovností a podporu sociálnej inklúzie,
- SK05 – Ochrana a revitalizácia kultúrneho a prírodného dedičstva a podpora diverzity v kultúre a umení v rámci európskeho kultúrneho dedičstva,
- SK06 – Štipendijný program,
- SK07 – Zelené inovácie v priemysle,
- SK08 – Cezhraničná spolupráca,
- SK09 – Domáce a rodovo podmienené násilie.

Najväčší rozpočet (14,63 mil. eur) bol pridelený programu na **podporu zelených inovácií v priemysle**, ktorého zameraním je podpora vytvárania zelených pracovných miest a podpora zeleného podnikania. Napriek názvu programu zelené inovácie v priemysle, poľnohospodársky komponent je veľmi dôležitou súčasťou programu zabezpečujúci trvalú udržateľnosť projektov.

Problematike záplav a protipovodňovým opatreniam sa venuje program **Prispôsobenie sa zmene klímy** v spolupráci s Úradom vlády SR a dvomi nóorskymi inštitúciami – Riaditeľstvom pre vodné a energetické zdroje a Riaditeľstvom na ochranu obyvateľstva a krízové plánovanie. Finančný príspevok na program prispôsobenie sa zmene klímy predstavuje 12,46 mil. eur. V rámci tohto programu bola v priebehu roka 2013 vyhlásená plánovaná výzva.

Podpora biodiverzity je súčasťou programu **Ochrana a revitalizácia kultúrneho a prírodného dedičstva a podpora diverzity v kultúre a umení v rámci európskeho kultúrneho dedičstva**, na ktorý bolo vyčlenených 11,9 mil. eur. Programová dohoda bola podpísaná koncom roka 2013 a výzvu sa, vzhľadom na veľmi dlhý proces schvaľovania na úrovni Úradu pre finančný mechanizmus, správcovi programu v sledovanom období nepodarilo vyhlásiť.

Relevantné informácie sú zverejnené na stránke www.eeagrants.sk.

• Švajčiarsky finančný mechanizmus

Zástupcovia SR a Švajčiarskej konfederácie podpísali dňa 20. decembra 2007 Rámcovú dohodu medzi vládou SR a Švajčiarskou federálnou radou o implementácii **Programu švajčiarsko-slovenskej spolupráce**. Tá vymedzila aj oblasti, v rámci ktorých je možné pripravovať projekty. Pre SR je v rámci uvedeného finančného mechanizmu alokovaný objem finančných prostriedkov v sume 66 866 000 švajčiarskych frankov (CHF), teda približne 41 mil. eur do prioritnej oblasti **2. Životné prostredie a infraštruktúra**, do ktorej spadajú nasledujúce oblasti zamerania:

- 2.1 – Obnova a modernizácia základnej infraštruktúry a skvalitnenie životného prostredia,
- 2.2 – Ochrana prírody.

V rámci oblasti zamerania 2.1 bolo v priebehu roka 2013 v realizácii 6 projektov (Kanalizácia Gemerská Poloma I. a II. stavba, Splašková kanalizácia Dlhé nad Cirochou II. etapa, Tušice – Tušická Nová Ves – Horovce kanalizácia a ČOV – II. etapa, ČOV a kanalizácia Dvorníky, Kanalizácia a ČOV Veľké Ripňany II. etapa, Celooberná kanalizácia a ČOV pre obec Častá), ktorých realizácia by mala byť ukončená v rokoch 2014 a 2015.

V rámci oblasti zamerania 2.2 boli schválené 2 projekty (Rozvoj ochrany prírody a chránených území v slovenských Karpatoch, Monitoring a výskum lesných ekosystémov), ktorých realizácia by mala byť ukončená v rokoch 2014 a 2015.

Relevantné informácie sú zverejnené na stránke <http://www.swiss-contribution.sk/index.php?ID=20793>.

KOMPLEXNÝ ENVIRONMENTÁLNY MONITOROVACÍ A INFORMAČNÝ SYSTÉM

Proces informatizácie na úrovni SR je usmerňovaný predovšetkým iniciatívou informatizácie verejnej správy (eGovernment), ktorého gestorom je v súčasnosti rezort Ministerstva financií v úzkej spolupráci s Úradom vlády SR. Za oblasť ochrany a tvorby životného prostredia problematiku na úrovni verejného sektora gestoruje MŽP SR.

MŽP SR je správcom informačných systémov prevádzkovaných organizáciami rezortu ŽP. Vzhľadom na množstvo zbieraných údajov, publikovaných elektronických služieb a aplikácií, bolo nevyhnutné prijať dokument obsahujúci úlohy na roky 2014 až 2019, ktorý nadväzuje na:

- stratégiu informatizácie verejnej správy (SIVS) v SR prijatú uznesením vlády SR č. 131/2008 zo dňa 27. 2. 2008,
- národnú koncepciu informatizácie verejnej správy schválenú vládou SR 21. mája 2008,
- aktualizovanú Koncepciu rozvoja informačných systémov (KRIS MŽP SR) v zmysle zákona NR SR č. 275/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov o informačných systémoch verejnej správy.

Vypracovaná a schválená bola **Koncepcia rozvoja informačných systémov v rezorte Ministerstva životného prostredia SR na roky 2014 až 2019**.

Štruktúra informačných systémov rezortu ŽP je tvorená týmito skupinami systémov:

- informačné systémy administratívnych činností (podateľňa, registratúra, archív, ...),
- ekonomické informačné systémy (účtovníctvo, fakturácia, personalistika a mzdy, správa majetku, ...),
- informačné systémy fondových informácií (knihnice, fondy, ...),
- informačné systémy organizácií (vlastná webstránka, intranet, registratúra, hospodársko-správne činnosti, špecifické odborné činnosti, ktoré nie sú súčasťou väčších IS z ďalších skupín) – do tejto skupiny patrí Vnútorý IS MŽP SR (VIS MŽP SR), IS organizácií v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti, vrátane IS úradov ŽP (ISÚŽP),
- informačné systémy odborných činností.

V rámci efektívneho prístupu k informáciám o životnom prostredí zriadilo MŽP SR webové sídlo **Enviroportál** (www.enviroportal.sk), ktoré slúži ako centrálny prístupový bod k informáciám a službám rezortu ŽP. Jeho úlohou je poskytovať obsahovú databázu informácií za oblasť ŽP pre potreby Ústredného portálu verejnej správy.

Pri budovaní rezortného informačného systému (RIS) je potrebné venovať zvýšenú pozornosť zabezpečeniu úloh vyplývajúcich z legislatívy pre infraštruktúru priestorových informácií. MŽP SR ako národný gestor koordinuje a technicky zabezpečuje zber priestorových údajov pre európsku (**INSPIRE**), národnú (**NIPI**) a rezortnú infraštruktúru priestorových informácií.

Závazky vyplývajúce z INSPIRE pozostávajú zo sprístupnenia celonárodných údajov prostredníctvom elektronických služieb priestorových údajov podľa definovaných štandardov.

Na národnej úrovni je úlohou MŽP SR zabezpečiť prístup k priestorovým údajom pre verejnú správu, podnikateľskú sféru a verejnosť v zmysle zákona o NIPI. MŽP SR je správcom národného geoportálu (NG) a vedie zoznam povinných osôb. MŽP SR vytvorilo pre podporu implementácie zákona Koordinačnú radu NIPI ako poradný orgán ministra a Expertnú skupinu NIPI ako podporný orgán pre Koordinačnú radu NIPI, ktoré pravidelnými stretnutiami aktívne napomáhajú koordinácii a šíreniu informácií o povinnostiach povinných osôb.

Predpokladom na splnenie vyššie spomínaných záväzkov je zabezpečiť prístup k údajom prostredníctvom štandardizovaných webových služieb na rezortnej úrovni. Rezortné organizácie, ktoré sú v zmysle zákona o NIPI povinnými osobami, sú:

- Štátny geologický ústav Dionýza Štúra (ŠGÚDŠ),
- Štátna ochrana prírody SR (ŠOP SR),
- Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva (SMOPaJ),
- Výskumný ústav vodného hospodárstva (VÚVH),
- Slovenský vodohospodársky podnik, štátny podnik (SVP),
- Slovenský hydrometeorologický ústav (SHMÚ),
- Slovenská agentúra životného prostredia (SAŽP),
- Vodohospodárska výstavba, štátny podnik (VVB).

Kontrolnú činnosť v zmysle zákona o NIPI zabezpečuje SIŽP.

Pre zlepšenie koordinácie súvisiacich činností bola vytvorená rezortná pracovná skupina INSPIRE. Hlavnou náplňou tejto skupiny je odborne zastrešiť problematiku INSPIRE na rezortnej úrovni.